Орган Руського Народного Союза в Америці

В лучности сила!

СВОБОДА

SVOBODA

РІК XIX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 7 ВЕРЕСНЯ 1911. ЧИСЛО 36. VOL. XIX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, September 7, 1911. No. 36.

ВІД ГОЛОВ. УРЯДУ Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ.

Розмет за місяць серпень 1911.

Розхід за місяць серпень с. р. єсть:

За померших членів або їх жени і за випадки каліцтва.

Відділ.		
1.	Федорчак Николай	$900.00
4.	Ксавер Маркович, член і муж членкині, Теодозії	1.300.00
3.	Зиньчак Гаврило	1000.00
300.	Кавчак Захарій	500.00
7.	Білий Григорій	1000.00
28.	Ґутер Йосиф	1000.00
78.	Глищак Іван	1000.00
43.	Марчик Василь	1000.00
19.	Лївіцкий Йосиф	1000.00
16.	Горкович Семен	1000.00
139.	Ільчишин Іван	1000.00
139.	Примак Дмитро	1000.00
10.	Лизак Асафат	1000.00
99.	Зошак Марія ж. Антонія	400.00
204.	Буґера Марія ж. Івана	400.00
117.	Бартніцька Ґеновефа ж. Ів.	400.00
239.	Срока Марія ж. Івана	400.00
39.	Шпак Катерина ж. Семана	400.00
27.	Фринцко Теодор	900.00
70.	Клянцко Михайло	100.00
121.	Мизаник Никола	100.00
225.	Бейба Іван	200.00

Разом виплачено запомог	$16.000.00
Платня Гол. уряд. за місяць Серпень - -	270.00
Адміністр. Союза за Серпень	245.00
Весь розхід виносить	$16.515.00

Розмет платить 11.720 членів на ціле посмертне (кождий по 1.32 цнт.) і і 1694 членів на пів посмертного (кождий по 66 центів)

Крім того кождий член платить за орґан „Р. Н. Союза" по 10 центів, на Резервовий Фонд по 5 центів, на Народний Фонд по 1 центї, на Фонд Бідних по 1 центї, на Еміґраційний Фонд по 1 центї.

Член на ціле посмертне платить 1.50 дол., а на половину посмертного 84 центів.

Дм. Капітула, гол. предсід.
А. Шаршонь, гол. касієр.
С. Ядловський, гол. секр.

НОВИНКИ.

Віче в Реймі. На дни 4-го с. м. відбуло ся величаве віче в справі фонду імени о. Н. Стефановича в Реймі, Па. Присутних було около 400 людий і зібрано 70 дол. Обширне справоздане помістить ся в одним з слїдуючих чисел.

Нова желїзнича катастрофа. І опять приходить ся нам занотувати нову желїзничу катастрофу, якої жертвою впало 31 людий, що правдоподібно остануть калїками на ціле житє. Катастрофа стала ся на дни 3-го вересня в найблизшім сусїдстві Ню Йорку, коло стациї Голланд. Ракавей експресовий потяг, складаючий ся з 8 возів наповнених у щерть подорожними, коло стациї, стративши контролю над своїми гамулцями, вдарив з цїлою силою в находячий ся перед ним на шинах звичайний особовий поїзд. На щасте, вози особового поїзду були найновійшої конструкції, то є збудовані зі стали, і се зменчило катастрофу. Один лише, середний віз був деревляний, і його в наслїдок сили удару сусїдні, сталеві ваґони. здусили наче ручну гармонїю. І в тім то ваґонї зістали усї жертви катастрофи покалїчені. Причина — як звичайно — невідома.

Праця і промисл. Около шість тисяч юнїйних робітників, занятих при желїзници Іллїнойс Сентрал, заявились за федерацією усїх желїзничих робітників. Рівночасно донесено, що желїзниця Сотерн Пасифік видалила 3700 робітників з своїх офісів в Калїфорнії а робітники в шапах сеї компанії працюють скорочений час. Желїзниця Атчісон Топіка і Санта Фі заміряє видалити шістьдесять тисяч робітників, єсли інтерес не поправить ся. Юнїон Пасифік видалила 2500 робітників в стейтї Небреска, прибіцюючи однак покликати їх назад, єсли фінанси желїзниції поправлять ся. Як видко, робітники при желїзницях переходять, або переходити-муть економічну крізу, нечувану в історії Сп. Держав.Як причину сего подають факт, що в часї страйку минувшого року желїзниції піднесли робітникам платню за намовою президента, котрий прибіцяв, що він недопустить, щоб міжстейтова торговельна комісія змусила желїзниції до опусту цїн їзди на західних лїніях; тимчасом показалось, що президент не додержав свого приреченя, бо желїзници не позволено піднести оплату за їзду на покритє надвишки в видатках, спричинених побільшенєм платнї робітникам. Представителї федерацій робітників збирають ся в Чікаґо, щоб прийти до якогось порозуміня з желїзницями і єсли буде можливо, поладнати усе без страйку. Головний менаджер, Трофіки, желїзниції Гарімана, прибіцяв приняти юнїйних представителїв, хотяй рівночасно вразив ся, що та конференция нанїчо не здасть ся. І видко він був добре поінформований, бо желїзнича компанія відмовила жаданю робітників о признанє юнії, па що представителї відповіли загрозою загального страйку на сїй лїнії. А є се найбільша желїзнича лїнія на сьвітї. Цїни желїзничих бондів поспадали о 25 пойнтів в остатних трох тижнях, а попит на них в суботу був дуже малий, коли стверджено, що причиною піднесеня зиску, а властиво зменшеня видатків компанії є видалюванє робітників. З упадком цїни маркетової желїзничих бондів, спала також цїна сталевих і желїзних бондів. Король фінансовий, Морґан, враз з Ракефелєром, цїлком зимно глядять на се опаданє цїн. Сей упадок цїн спричинив, що много людий понесло важкі страти, однак сї цїни не спали ще так низько, щоб вказували на загальну панїку. Аби привернути на них попит на Вал стріт до нормального стану, пануючого перед трома тижнями, даєсь відчувати брак попертя зі сторони банкерів та купців, які боять ся „непевности".

А. В.

За фальшованє средств їди. Кампанїя против фальшованя средств до їди розпочалась на добре в Тексас, бо протягом остатних 10 днів сколєктовано судовою дорогою більше як 100 тисяч долярів гривни від тих, що переступили так зване право „Pure Food Law." Оскаржених було найбільше різників, по них наступали ґросерники і фабриканти мороженого, (ice cream), яких узнано винними фальшованя поживи, тому, що мішали трутину з мясом і иншими продуктами споживчими, щоби їм надати властивий кольор. Много різників при розправі признало ся до вини, і спокійно платили гривну, около $40 від одного. Та лиш біда в тім, що всї часописи, виходячі в Тексасї поставили собі метою, передрукувати цїлий звіт з процесу і опублїкувати імена всїх засуджених, що приневолилоб їх до звиненя інтересів. Різники нарікають, що се є конспірация різалєнь за се, що вони продають мясо з худоби впрост купленої від фармерів, а не з тростових складів: право однак не знає вимівок, і кождий різник особисто відповідає за рід мяса, котре виставляє на спродаж в своїм склепі.

А. В.

З обави перед депортацією. Минувшої середи нїмка, Шлеґел, приїхала пароходом „Фінляндія" як пасажирка другої кляси, не маючи нїкого знакомого в Америцї, ба навіть не посїдаючи жадної адреси. Один з її товаришів подорожи, знаючи права іміґрацїйні зглядом самітно подорожуючих молодих дівчат, хотів стати її в помочи, та подав її адресу свого помешканя: іміґрацїйні урядники підозрівали однак якийсь підступ, та затримали Нїмку на Еліс Айленд, а по справдженю фальшиво поданої адреси порішили відставити її до „Фатерланду". Почувши се панна Шлеґел витягнула сцизорик, і нїм се спостережено, задала собі пять тяжких ран в передні рамена. Тяжко хору Нїмку відставлено до шпиталя. А. В.

Нова революція в Мексину. В недїлю. 3-го с. м., столиця Мексика, була опять театром крівавих подїй, чи не гірших, як за днїв Діяза. Пятьох осіб впало трупом в уличних борбах та нїхто не в силї предсказати, що принесе найблизша будучність. Усе вказує на се, що готовить ся нова революція, яка готова вибухнути з цїлою елєментарною силою ще заки наспіє день виборів. Причина недїлешних заворушень була така: Проти Ф. Мадера кандидує на президента бувший міністер війни, ґенерал Б. Рейес. Приклонники Мадера напали на нього в недїлю, на одній з головних вулиць міста, обкидали камінєм, та обрабували. Се дало притоку до кількагодинних крівавих бійок, та прикликане для приверненя ладу військо ужило оружа. По сальві впало пять трупів і 16 тяжко ранених лишило ся на місци.

Мексиканська демонстрація в Ню Йорку. Заповіджена на суботу велика демонтрація мексиканських робітників в Ню Йорку на Юнїон Сквер, яка мала на цїли запротестувати против уряду Сп. Держав за підпиранє ним адмінїстрації Барра-Мадеро, скінчилась великим нїчим. Поправдї сказавши, се був лиш мітінґ анархістів з славною Емою Ґолдмен, стоячою поміж двома прапорами, та рецитуючою може пораз тисячний одну і ту саму бесїду, виголошувану по більших містах Сп. Держав. По мітінґу спродано кілька брошурок Еми, та „демонстрація" розійшлась домів.

А. В.

Воздухом з Ст. Люіс до Ню Йорку. Авіятор, Герри Атвуд, скінчив свою подорож воздухом з Ст. Люіс до Нового Йорку в минувшу пятницю, о пів до третої по полуд. Його тріюмфальний влет до міста зворохобив більшу часть нюйорської публики, що від полудня вже очікувала його гурмами, вздовж ріки і Баттери. Як лиш авіятор появив ся в містї, злїз з аеропляну та на всї поздоровленя і ґратуляції відповів лиш, що: „згубив свій капелюх." Атвуд затримав ся в готелю Кникербокер, де промислові Американцї сейчас офірували йому по 5 тисяч долярів тижневої платнї, щоб лиш він вступив до театру, як актор. Авіятор, розумієсь, відкинув пропозицію говорячи: „Я не вмію анї сьпівати, анї танцювати, хиба лиш мігбим зробити варята з себе: а се не придасть ся до нїчого." Атвуд робить тепер приготовленя до їзди від одного берега Америки до другого, т. є. з Сан Франціско, Кал. до Нового Йорку, щоб здобути $50.000 нагороди, визначеної Гірстом, американським дневникарем-мілїонером. Описуючи свою остатну подорож, авіятор заявив, що з десять тисяч долярів надгороди, офірованої йому адвокатською фірмою патентів, мало що йому лишилось; заплаченє спеціяльної кари (ваґона), що мав взяти части аеропляну, потрібні в разї випадку, і на затриманє ся в 20 пунктах поміж Ст. Люіс і Новим Йорком, відповідно до угоди з фірмою, його видатки доходили до 900 дол. денно.

Атвуд опустив Ст. Люіс 14-го серпня а прилетів до Нового Йорку 25-го серпня, роблячи 1365 миль дороги.

А. В.

Нове насильство. Російське правительство закрило в тих днях Чернигівську „Просьвіту" і обі її філії: козелецьку і ніжинську. Чернигівська „Просьвіта" вже від кількох років ледво животїла, а вся її дїяльність обмежувалась на читаню часописий і книжок, та на устроюваню концертів, представлень і вечерниць. Все те відбувалось під пильним дозором російської полїції, яка впрочім від часу до часу робила в „Просьвітї" ревізії і труси, щоб винайти що-небудь протизаконного і розвязати товариство. Коли-ж нїчого не знаходжено, то розвязано товариство і без причини, щоб тільки знищити осередок національного і культурного житя Українців. По Одесї і Київі прийшла черга на Чернигів. Брутальний москаль в своїм русофільскім розгонї не тілько, що не позволяє вчитись в школах по українськи, відмовляє українській мові права горожаньства в російській державі, але й здавлює безпощадно навіть тї слабкі почини національного українського житя, які проявились в „Просьвітах". Та не знищила українського народу 250-лїтна московська неволя, не знищить його і „істінно русская конституція".

ОБРУСИТЕЛІ.

Повість із суспільного житя полїської країни,

Н. ЛАНСЬКОЇ.

*З великоруського переклала ****

(Дальше).

Потихонько висьмівав він навіть і самого Гвоздика, але цінив в нїм ще фізичну силу, котрою скривдив Бог самого Шнабса. Колобов говорив на певно, що Шнабс був десь за послугача і лише з ласки свого нїмецького назвиска попав ся в обрусителї. Петро Іванович дивив ся на него з гори, майже погорджував ним, а „панї маршалкова", в наївности своїй, приймала всї мудрішки за вираз щирости і відповідала ласкавими усьміхами.

Скоро гості позасїдали і закурили, розпочала ся розмова.

В тім часї всїх сильно займало закінчене так званої Ловишинської справи, що то представляла яскравий образець тої системи, котра, будуючи основи обрусеня на більших посїлостях, вводила його в житє через продаж конфіскованих маєтностий на таких доступних умовах, що властиво слова „продаж" уживано тут радше про людське око, а не для означеня правдивого факту.

То був час значних роздаровань, нагород, безпардонних захватів і безвстидного грабованя; тогди можна було найсамовільнїйше перекидати споконвіку установлені права власности, а повага закона потверджувала такі угоди, котрі явно нарушували всякі права. В числї щасливих оказав ся також наш помпадур Михайло Дмитрієвич Столяров. Діставши від скарбу великий маєток, в склад котрого увійшли також ґрунти неправно відібрані у попередних посїдачів — міщан, а до того часу встигнувши протратити свій і жінчин маєток, забаг ще наш адмінїстратор дістати в додатку трету часть доходів від ловишинських міщан за минувший рік, т. є. за той час, коли маєток до него ще не належав. Маєтність тота була оцїнена прихильними людьми на 14 тисяч з виплатою на 28 лїт, а трета часть річного доходу була означена на 12 тисяч! То була математика казочна, дивоглядна; але властива її дивоглядність була не в тім, що стосунок доходу до вартости був так непропорціональний, також і не в оцїнюваню, котре виходило в некористь скарбу і правительства; чудом було найбільше те, що така бухгальтерія була тогди можлива і не то що піддержувала ся всїми урядовими способами, але мала навіть за собою оружну силу.

Ловишинські міщани, памятаючи, що на відобраних ґрунтах орудували правно їх батьки, діди і прадіди, зачали опирати ся і заявляти явний непослух поліції, котра з вірнопідданою ревностю боронила інтересів нового дідича; непослух признано за бунт, а для піддержки ґубернаторських прав вислано туди з військом одного з тих ґенералів, що утримують ся при мінїстерстві для надзвичайних поручень. Мінїстерський ґенерал, православний чоловік, потомок знаменитого російського роду, дістав в дарунку також звільнений від податків „майонток" в Болотинській ґубернії, глянув на опірство страшно остро і не тратячи часу, взяв ся до дїла по військовому. Він попровадив облогу після всїх правил: наперед вислав туди розторопного справника Хапова і урядника особних поручень Жучкина. Приїхавши до Ловишина, обявили вони бунтівникам, що „в слїд за ними їде такий ґенерал, котрий буде рубати, розстрілювати а навіть живцем в землю закопувати". Ґенерал приїхав і зачала ся розправа: против ловишинських міщан виступило військо, баталїон піхоти і відділ козаків — обставили місточко правильною блькадою, привезли кілька возів різок і розпочали воєнні ділання.

Коли петербурський ґенерал при помочи різок і нагаїв збирав для ґубернатора гроші з бунтивників, то сам ґубернатор мудро грав свою ролю, чинив ся, що о нічім не знає і в запалї славянського патріотизму старанно роздавав урядникам з своєї канцелярії ролї в тім театрі, котрий уряджувала Зинаїда Львівна на користь Герцеґовинців. Розуміє ся, побіда і всї її плоди дістали ся кому належало: ґубернатор дістав гроші; петербурському ґенералови дали обід, розторопного справника Хапова відзначили ордером, а урядникови Жучкину, котрий не любив свого назвиска, позволили називати ся Милованови „для заохоти другим". На закінчене відограної драми доніс ґенерал свому начальству, „що побіда хоть і стоила много трудів, но обійшлась таки без розливу крови". Всї ті і многі инші подробиці передавали ся під найбільшим секретом і хоть визивали глухі протести менюсти, то все таки безслїдно тонули серед загальних похвал тріюмфуючої партії. Аж ось нараз рознесла ся поголоска, що Ловишинська справа приняла несподїваний оборот, що Сенат признав право міщанам до ґрунту, а речником їх називали знаменитого адвоката Спасовича. Петро Іванович Лупинський, чогось уражений на ґубернатора, явно став по стороні міщан, говорячи, що Хапов надужив своєї власти і що відзначене його ордером єсть ще більшою несправедливостю, ніж відобране у міщан приналежних їм ґрунтів. Петро Іванович, маючи лише Станїслава і Анну, дуже заздрісно охоронював достоїньство правительственних реґалій. Знаючи, що Гвоздик-іно що вернув ся з Болотинська, розцїкавив ся запитати, що нового чувати о ловишинскій справі.

— Нїчого важного... Розповідають всякі дурниці, — відповів байдужно Гвоздик.

— Менї сестра Маня пише, що речника міщан вислали адмінїстративно, — обізвала ся „панї маршалкова", люблячи також часом поговорити о внутрішній полїтиці.

— Не речника, а заступника, — поправив жінку Петро Іванович.

— То все одно!

— Чиста брехня, — сказав сьміло Гвоздик без найменшого ушанованя до сестри Манї, котра о тім донесла. — Видалити не видалили, але пригрозили, щоб не налазив.

— Однакож справа тота не цїлком чиста, — нараз з запалом промовив Петро Іванович, уражений тоном Гвоздика, — навіть можна сказати зовсїм нечиста... Хапову от за міри лагідности при усмиреню — Владиміра повісили на груди, а Дальберґ пише — він там тепер посередником — що лагідність та, се були нагайки і баґнети! — горячо обізвав ся Петро Іванович уражений за Володимира, котрий опинив ся на таким негіднім місци.

— Брехня! — відповів Гвоздик зледцидовваний всему перечити і стрясаючи попіл з циґара просто на ковер, на велику злість Петра Івановича, котрий зараз підсунув йому попільничку, — баґнети! чиста брехня. Се він вам так писав?

— Так, чи властиво нї... я то чув від кого иншого. Впрочім треба припустити, що Михайло Дмитрієвич певно нїчого о тім не знав — поспішно доповів Лупинський, змягчуючи неосторожно вирвавше ся слово. — Гадаю, що се була пересадна ревність розохоченого урядника в надії нагороди.

— А хоть би і знав, то що з того? Так їм треба! Ех! коби то на мене трафило — яб їм показав, як против розпорядженя властий бунтувати ся: я з тим цупко справляю ся! — І Гвоздик потряс кулаком над самою головою Шнабса.

— Так їм треба! — потакнув жваво маленький посередник і відсуваючись, погадав собі: — Чорт його знає, коби не тріснув! — Гарний у вас кулак, — сказав голосно, мов би любуючись Гвоздиком. — От такий кулак варто мати! Уже то Господь Бог, як схоче кого обдарувати, то обдарує! — сказав серіозно, а в очах лиш іскорки замиготїли.

Слово „кулак" нагадало „пану маршалкови", що на Гвоздика єсть жалоба. — У вас, Михайле Івановичу, в Вовчій волости знов щось вирискало ся... До мене приходили люди з жалобою... Ви би, добродію, трохи осторожнїйше заходили ся, — промовив тоном поучуючим, — ще понаписують щось на вас, а на що вам того?

— Най собі пишуть. Я не читаю, та й вам не раджу, — відповів рівнодушно Гвоздик, знов обминаючи попільничку.

— Але-ж бо так не можна! — прикрим тоном відповів Петро Іванович.

— То вже, Петре Івановичу, моя річ і в своїм участку я пан, — відповів резолютно Гвоздик, бубнячи по поручу своїми короткими пальцями.

— Та я не о тім, — заговорив пан маршалок, — я вас не стїсняю. — Гвоздик на то іроїчно усьміхнув ся.

— Може би ти, душко, казала принести нам горілочки, — обернув ся Лупинський до жінки.

— Випити і закусити завсїгди добра річ! — Чи так я кажу, Шнабс! — плеснув його по плечу Гвоздик.

— Так ви, Михайле Івановичу, завсїгди кажете, — відповів Шнабс.

— А що тикаєсь того, — говорив дальше Гвоздик, коли панї маршалкова вийшла з покою з явними признаками великого обуреня, — що тикає ся жалоби, то ви, Петре Івановичу, не журіть ся тим, бо то тяжко всїм догодити. Всїх не переслухаєш. У мене, наприклад, такий звичай: прийшов жалувати ся — я в карк, прийшов другий раз, я знов в карк і таким систематичним способом — вірте менї, найупертїйшого нарозумити можна.

— А по мойому — перепрашаю, що буду так сьмілий обізвати ся, — можна ще лекшим способом: приняв жалобу та під сукно, приняв та під сукно: вони в надії, а ви спокійні — і в карк давати не потрібно, — сказав Шнабс, скромно схиляючи очи.

— От козак а не Шнабс! Чуєте Петре Івановичу, як у него в Вятці поводить ся!

По закусці Гвоздик повеселїв.

— Ви чого приїхали до західного краю? — нї з сего нї з того запивав він пана маршалка, зсоложивши руки в свої зелені кишені і дивлячись йому просто в очи.

— Як то чого? — запитав своєю чергою здивований Лупинський — служити урядови.

Гвоздик безцеремонно зареготав ся. — Служити! а я приїхав доробити ся маєтку!

Петрови Івановичу надоїдала така бесїда, але він всякими способами здержував себе, а тільки нервовий усьміх зраджував його внутрішне роздразнене.

— Бігме, Михайле Івановичу, — зачав щиро по приятельски Петро Іванович, присуваючись до Гвоздика, — бігме, я би вам радив бути осторожнїйшим... От Гусев говорив, що в Тавліївській волости ви віддали жидови постаєнну пару за півтори тисячі на рік, а що в Баранївській ви по 7 руб. від обійстя на волостний уряд стягаєте... Півтори тисячі, таж то страх...

— А хоть би і три! — нагло гримнув кулаком по столі Гвоздик, розбуркавши на хвилю дзвеньком чарок Шнабса з пяної задуми; той отворив трохи очи, солодко всьміхнув ся, але зараз зажмурив їх знов.

— Хоть би і три! — повторив Гвоздик.

— То ваша річ, — відповів зимно Лупинський. — Однакож, всему єсть границя, Михайле Івановичу, а знаєте, говорять, що ви людий душите! — сказав, ненависно дивлячись на товсте лице Гвоздика і з наміром зробити тій розмові конець.

— Ех! Петре Івановичу, Петре Івановичу! — засьміяв ся нараз найвільнїйшим сьміхом Гвоздик, — алеж я вам вже говорив, що коли вірити всему, що розповідають, то вийде таке, що ви продаєте клепки з такого місця, де з роду-віку ніколи дуби не росли, а що вже про асентерунок жидів балакають, то вибачте, уха вянуть слухати...

Петро Іванович нервово складав і розкладав сервету, а Гвоздик, котрого раптом напало краснорічіє, тягнув далї тим підсьміхуватим, весолим голосом. — Говорять також, що ви від Петра Михайловича дві тисячі взяли, щоби він на дальші три роки старшиною лишив ся, а за будоване волостного уряду в Кругалові чотири тисячі, а від пана Янкевича за ліс... то хиба всему тому вірити? А Комаров вчера в касинї розповідав — знаєте який у него язик — розповідав, що Лупинський, мовляв, на перстових стовпах не лише сам поживився, але й свому приятелеви Вередовичеви щось лишив.

— Що за негідник! — промовив Петро Іванович.

— А той Вередович, — говорив далї з явним уподобанем Гвоздик, — як євангельський Лазар годує ся окрушинками із стола богачів і добре йому, слава Богу, ситий! Він про окрушки ті говорить, а Вередович суне з буфету, ледво крізь двері пропхав ся... Всї на него подивили ся, як не зачнуть сьміяти ся, мало не потріскали...

— А ви йому на то змовчали? — промовив Петро Іванович, кидаючи серветку і чуючи по собі що червонїє.

— А щож я мав робити? бити ся з ним чи що, коли я міг би його одним кулаком обезвічити? — зеликодушно відповів Гвоздик. — Насьміяли ся, насьміяли ся, потому випили і сїли до карт, а при картах, при горівці все, як знаєте, минає! — виповів велику правду Гвоздик.

— Однакож, ваша фільософія... сказав Лупинський.

— Яка моя фільософія — не гірша від другої! — перебив йому Гвоздик, наливаючи собі чарку горівки. Моя фільософія ось де! — і вдарив себе по кишени. Коби тут було, а решта... — Ну, вставай брате, засидїлись ми! Поки до касина підемо, то виспати ся треба, — збудив він Шнабса і зачав прощати ся.

Гості вийшли до передпокою.

— Лишіть ся, панове, у нас на обіді! — скрутив ся „пан маршалок" на силу усьміхаючись. — Зараз накривають до столу... Душко! — закликав через двері, — чи вже обід на столї?

(Дальше буде).

ДОПИСИ.

З Scranton, Pa.

Коли гумористичний „Шершень" перемінив ся на „поважний" і „серіозний" орґан нового Р. Н. Союза, то заєдно висьмівав ся і глузував (се були певно останки його колишнього гумору) зі старого „знемощілого греко католицького Союза" (себ то з нашого Руського Народного Союза) і з його орґану, „Свободи". Таким чином „Шершень" переобразив ся якимсь дивним дивом в.... ворону, що своїм чарівним „сьпівом" заполонила слухи і духи всїх „щирих патріотів" нового сьвіта...

Гнїває ся прим. Мr. „Шершень" на „Свободу", що вона подоптала самовільно клївлендську конвенцію, бо замість на 12 (як се ухвалила згадана конвенція), виходить дальше лиш на 8 сторін. Цікавоб тепер знати, чому то „Шершень" сам, а за ним і „Народ в неволї" (може „Народна Воля"? — Прим. склад.) не видавали тай не видають себе ще доси на 8 сторін, як се було ухвалено на конвенції в Гарисбурґу, а друкували ся і друкують ся тільки на 4 сторони?.. Чи може забракло в Олифанті паперу, чи яка иньша причина сїй аномалії?.. А чому то орґан нового Союза, що бачить найменшу порошинку в оці якогонебудь „головача" від „знемощілого греко-кат. Союза", не догляне цїлих бальків в очах своїх урядників?.. Чому то „Народ в неволї" не скаже, з якої причини гарисбурська конвенція тягнула ся цїлих чотири днї, хоч всї обради (після програми) мали закінчити ся в трох днях? Чому орґан нового, „поступового" Союза не ухилить маски деяких новосоюзовців, що силою перли ся в урядники, і одні з них „вифундували" делеґатам усю свою зарібщину, а другі аж вуси пообгризали зі злости, що оминула їх „честь" стояти на чолї всїх американських дезертирів зі своєї-ж таки орґанізації?..

Мало не всї делєґати хотїли бути предсїдателями (не хочу образити п. Арлана, котрий був предсїдателем до конвенції і повинен був лишити ся на дальше), бо кождому здавало ся, що тільки він один має до того відповідне знанє і кебету. На конвенції запевняли проводирі людий, що місячний розмет не винесе більше як 75 центів на цїле посмертне, а 50 центів на пів посмертного. Чомуж ми тепер платимо по $1·00, зглядно по 75 центів? — От крутії, дурисьвіти!

Теперішний редактор „Народної Волї", коли ще був звичайним робітником при „Шершеню", то все говорив: „Ей, коби я був сим та тим, я би то инакше зробив!" — Зістав редактором і що?.. нема що в руки взяти, але беру, бо мушу, бо-м ґропі дав. Кракали Ви заєдно на „Свободу", тай ще доси кракаєте, а тимчасом „Свобода" „Свободою", а „Народна Воля" всїм нам під пятою. (З сим висказом шан. Дописувателя не годимо ся, бо „Народна Воля" ще доси не заслугує на те, щоби її толочити ногами. — Пр. Ред.) От таке то, панове від нового Союза. Критикувати і висьмівати других, се не дуже важке дїло, але стати самому досконалою людиною — се річ трохи труднїйша: до сего треба мати характер!

А. Н. Савка.

З Elmira Heights, N. Y.

У відповідь орґанізаторови презбітерії при 13. відділї нового Р. Н. Союза.

Дїставши случайно до рук „Народну Волю", ч. 9-те з дня 20-го серпня с. р., найшли ми там допись із нашої Елмайри, під загол. „Чиста кара Божа". В тій дописи д. І. Шарак, як загорілий презбітеріянин, а радше сказати отверто: чоловік без віри і чести, виливає усю свою жовч на наше духовеньство, а вже найбільше на нашого сьвященика, о. Білянського, котрому не тільки, що не мож нїчого закинути так в старанню ся його про церков, як в прекрасній відправі і красноріччевих науках, але про котрого хиба треба сказати, що давби Бог, аби і инші наші сьвященики з таким відданєм і самопожертвованєм працювали для добра нашої церкви, та з такою любовію відносили ся до нашого народа, як о. Білянський. Але на тім не конець. Д. Шаракови — бачите — солею в оці не тільки церков і її сьвященики, хочби найлучші, але також і наш старий Р. Н. Союз, а передовсїм наш 8-ий відділ в Елмайра Гайтс, котрого члени не пішли слїдами нещасних Шараків, а остали вірними своїй церкві і свому народови, та завдяки щирій і невсипучій праці о. Білянського зачали жити новим житєм і розвиватись з чим раз більшою силою. Отсе власне як раз неподобало ся д. Шаракови, бо чейже він є якийсь „орґанізатор" 13-го відділу нового Союза, з котрого члени, пересьвідчившись наочно куди попали, та з ким мають до дїла, поволи стали переходити до нашого відділу, і до старого Р. Н. С., а початок того зробив таки сам бувший предсїдатель їхнього відділу.

І щож тодї робить кільканайцятьох презбітерян, на чолї з д. Шараком? Самому предсїдателеви, який будучи сьвідомійшим чоловіком, найперше пізнав ся на презбітерії з 13-го відділу нового Союза, на їхній моралі та безголовю і перший перейшов до нас, загрозили пястуками; а щоби якось ратувати розпадаючий ся свій 13-ий відділ, знесли вступне і лїкарські оглядини, бо і так суть у них членами слїпі, криві, та піяки, і то такі, для котрих аж корт заборонив всїм сальонїстам давати якінебудь напитки, в доказ чого маємо в руках письмо із самого корту; опісля зачали горячу аґітацію по сальонах, якої цїлею було поборювати найперше о. Білянського, котрий наче з горла вирвав презбітерії нашу церков, в якій уже через 4 місяці перед його приїздом господарили презбітеріянські „піпи" і записав її на Преосьвященного Сотера, а тим самим і підтяв силу презбітерії в самім корени, а потому поборювати і наш відділ і аж так єднати нових членів до ледви дихаючого 13 го від. нового Союза. Но сальонова аґітація не увінчала ся успіхами, бо презбітерія позискала тільки одного члена...

Розумієсь, що такий здобуток не міг вдоволити д. Шарака, як орґанізатора презбітерії при 13-ім відділї і проте він з пімсти чи злоби, а може з обох разом, взяв ся на спосіб і нуж смарувати в ґазетах „попа" Білянського, а з ним і урядників 8-го відділу Р. Н. Союза, роблячи їх злодіями перед цїлим сьвітом; своє твердженє він попирає навіть аж таким примірoм: „Дня 15 липня с. р. відбував ся мітінґ 8-го відділу Греко Католицького Союза, а контрольна комісія знайшла в касї недобір $300·00".

Панцю Шарак! А з котрого то пальця ви таке виссали? Бо ми є на стілько щасливі, що вас не маємо членом в нашім відділї, отже тим самим і ви не могли бути членом нашої контрольної комісії; ми знова, низше підписані, як члени контрольної комісії 8-го відділу Р. Н. Союза, отверто і під присягою зізнаємо оттут, що на згаданім мітінґу дня 15-го липня знайшли ми усї рахунки того відділу в як найкрасшім порядку, та що і одного цента не забракло в касї.

І щож ви тепер, д. Шарак, на се? Чи далеким є ваш спосіб орґанізовання членів нещасного нового Союза від способу орґанізовання зверодпілої компанії подібних вам Пелешаків в Перт Амбой? А чи то тільки над вами обоїма плаче днесь Ненька-Україна, як над звиродпілими своїми синами? На жаль, компанія ваша нинї більша і обняла, мов яка страшна пошесть, вже кількадесять плейсів, де циганством, ошуством і підлою клеветою баламутите і так уже бідний, нещасний наш нарід, розбиваючи його на чимраз дрібнїйші і собі ворожі частини; вашою роботою приводите його вже майже до розпуки, а бідній, нещасній Матері-Руси витискаєте криваві сльози, завдаючи Її своєю деструктивною роботою чимраз то тяжші, смертоносні удари. І ви, Шараки, Пелешаки & Co., маєте може ще сьмілість називати себе сьвідомими поступовцями, патріотами? Ох, — коби вас наша Ненька-Русь і Її вірні сини були віколи не знали, то булиб о много щаслившйші, бо не чулиб нинї того, так вонючого боляка на нашім тілї, який мов страшний хроб точить наш орґанїзм і чимраз більше ослаблює і так слабі наші сили, та не бачилиб, як з Матери нашої, Руси, серед насьмішок і наруги инших народів, здираєте послїдну латану сорочку.

От така то робота патріотів Шараків, Пелешаків & Co. від нового Союза! Вона вже раз повинна отворити очи нашого бідного робучого народа, аби їх оцінити як слїд і зірвати з ними раз на все.

Не входимо тут вже в саму мораль житя д. Шарака і його компанії у Елмайра Гайтс, бо воно таке мерзенне, що і шкода паперу на се; вистарчить, коли скажемо, що їх Богом є їхнє черево, а церквою — сальон...

Такі то „характерні" одиниці працюють в користь нового Союза! — Та нехай!... до часу збанок воду носить...

Контрольна Комісія 8-го відділу Р. Н. Союза.

Павло Ґурський,
Александер Воріян.

З Tresckow, Pa.

Від довгого часу лунає по усій Америці вічевий гомін, всюди на вічах висказує нарід свою кривду, своє гноблене ляцьким ярмом під конституційною Австрією. Всюди радять над тим, як визволити народного мостника, М. Сїчинського з важкої тюрми. Той голос вічевого дзвона дійшов і до нас, тай і в наших серцях зродило ся бажанє, зробити велике всенародне віче. Через дві неділї чули ми з проповідниці горячі слова о. Д. Хомяка, пароха з Макаду, завзиваючі на віче, назначене на день 27-го серпня, в гали Роберта Ґівра.

На референтів запрошено п. Марка Шеремету з Фоґелсвіл, Па. і о. Д. Хомяка та п. Дмитра Капітулу з Макаду, Па. Що нарід є жадний просьвіти і розуміє вагу віча, найлїпше сьвідчить про се обставина, що на наше віче прибуло множество народа; треба піднести тут і те відрадне явище на тім плейсї, що на віче явили ся численно жінки і дівчата, що рідко мож стрінути на котрім плейсї.

Віче отворив один з комітетових короткою промовою, взиваючи людий до карности, як рівнож висказуючи свою велику радість, що слова зазиву не пішли марно, чого доказом великий здвиг народа на вічу. На предсїдателя віча покликано п. Гриця Фабіяна, на заступника п. Йосифа Сису, на секретаря п. Віктора Мазура.

Перший референт, д. М. Шеремета, обговорював справу М. Сїчинського. Він у своїй красноріччевій і обдуманій бесїдї ядерно представив змагання нашого руського народа на поли просьвітнім, при чім обговорив детайлїчно деструктивну і ворожу роботу ґрафа Потоцького, яка мусїла викликати дїло Мирослава Сїчинського. В дальшім тягу бесїдник візвав присутних до підписування петиций за тим, який і для нас витяв тернину із нашої стежки. У своїй бесїдї він не поминув також і тих руських академиків, числом 99, котрі зістали засуджені польським судом. Бесїда тревала майже дві годині, та нарід радо і охочо її слухав.

Другий з черги забрав голос о. Д. Хомяк. Він реферував в справі шкільній, малюючи яркими словами темноту нашого народа і вказуючи на ню, як на одиноку причину нашої недолї. Його слова були такі трогаючі, що на гали почув ся плач; своєю щирою і пориваючою бесїдою о. Хомяк наконець рівнож заохочував нарід до підпису петиций. Бесїда тревала повисше годину і видала сейчас гарні наслїдки, бо вічевики, загріті словами референта, зложили значну квоту на українську приватну ґімназію в Збаражи.

Третий реферат забрав п. Дмитро Капітула з Макаду. Він говорив про наш Руський Народний Союз і кликав присутних ґрімкими словами до орґанізації, братерства і єдности та до забезпеки своєї родини. Бесїдник говорив довший час і викликав серед присутних велике одушевлене, так що порішено в найблизшім часї заснувати новий відділ Р. Н. Союза в Тресков, Па.

По бесїдах приступили присутні до підписування петиций; зібрано підписів 180. Гроші на згадану повисше ціль жертвували: о. Хомяк, Д. Капітула, Ю. Вітушинський, П. Шерстій, К. Кривошия, С. Кравчук, Г. Фабіян і Й. Сиса — по одному долярови; по 50 центів жертвували: А. Процик, М. Зарічний, В. Карабан, І. Онуляк, І. Яворський, П. Яворський і С. Кирик; по 25 центів: Біндас, Ґут, І. Камінський, Б. Кравчук, І. Шерстій, А. Пелех, Ф. Бабій, О. Хемій, С. Гапанович, Ю. Мельник, Й. Кравчук, П. Хемій, С. Ґронський, В. Вера, Г. Хамлай, Я. Кравчук, К. Гуменюк, Г. Яворський і В. Мазур. — Разом зібрано $16.80.

Тим всїм, що зложили свої лепти, складаємо сердечну подяку.

Юліян Вітушинський,
орґанізатор віча.

Січовий похід.

На нуту: *„Соколи, соколи!"*

У Січ! у Січ! гуртуймось брати,
Най слава козацька востане,
Най клич наш побудить дрімучі хати,
Взиває зривати кайдани.
Боролись завзято колисьто дїди,
Кістками степи укривали,
В кітлах розжарених палились вони,
На палях у Турка конали.

До бою! до бою! зве поклик і нас,
Та не на рушниці, шаблюки.
Инакша днесь збруя, инакший бо час,
В нас збруя просьвіти і злуки.
Доволї сварились колисьто дїди,
Пора нам єднати ся нинї,
Лиш в лучности сильні добудуть сини
І волї і щастя Вкраїнї.

Гей хлопці молодці! як мур всї тверді,
Погляньте на стяг наш там горі:
„Усї за одного, один за усїх!"
Сіяє на нашім прапорі.
Доволї ходили в ярмах вже дїди.
Доволї згинати й нам спину,
Лиш сьмілим завзятєм поставлять [сини
Вільну, самостійну Вкраїну!

Слова Віри Лебедової.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА"
часопись для руського народа в Америці і орган „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців $2.00
до старого краю на 12 місяців ... $2.00
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні грошій дістати.

Адреса:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

„Народна Воля" про нашу орґанізацію.

В орґані нового Союза (ч. 11. з дня 24. м. м.) находить ся оригінальна передовиця п. н. „Новий Р. Народ. Союз і його вороги". На вступі сеї передовиці „Народна Воля" констатує, що „наша молоденька орґанізація (себ то новий Союз) має повно ворогів, більше, чим ми може і сподівали-б ся". Назвавши усіх тих своїх ворогів ворогами власного народу, зрадниками сьвятої справи — „Народна Воля" пояснює своїм читачам, чому вона сю квестію порушила. „У відповідь скажемо — говорить орґан нового Союза, — що коли ми знати мемо сих ворогів, тоді й успішнійше зможемо проти них виступати, боронитись. А коли справа дещо прояснить ся, тоді може й сі противники схаменять ся, стануть... людьми і настане — мир".

Найбільшим ворогом нового Союза, має бути після льоґіки „Нар. Волі", наш Р. Н. Союз. Се доказує „Нар. Воля" ось такими словами:

„Коли берем ся за зладжене статистики наших ворогів, то на першім місци треба поставити т. зв. старий Союз. Орґанізація ся, хоч на її орґані, на заголовнім листі красуєсь напись-мотто: В лучности сила! — старається на кождому кроці шкодити нашій справі, даючи сим наглядний доказ, що їм іде о лучність, але виключно під їх прапором, під їх напрям. Ну, в такім розумію, беручи льоґічно, лучність перестає бути ідеєю а переходить в щось таке, що назвати можна хиба роздором. Як назвати таке поступоване? Чи лиш той добрий, хто вступить до старого Союза, лиш той щирий Русин Українець, хто там стане членом? А чим ріжнять ся оба наші Союзи? Чи в старім Союзі більше посмертного виплатять, чи може які инші користи мають члени? Противно, у нас совсім інакше. У нас і воля народу є інакше пошанована і з виплатою посмертних запомог коротша справа і нема таких страшних обмежень що до віроісповідання членів, словом більша свобода. І чому-ж тут ворогувати?"

З обовязку журналістичного і з обовязку оборони нашої орґанізації ми мусимо опрокинути деякі закиди „Нар. Волі", вважаючи їх нестійними та хибними, а через те для нашого загалу шкідливими.

Наперед констатуємо, що написьмотто нашої орґанізації: В лучности сила! — потоптали не ми, не члени старого Союза, але ті „герої", що з того Союза вивтікали. Коли наша орґанізація була справді в небезпеченьстві, то обовязком усіх „козацьких нащадків" було: держатись кріпко сього мотта і не лишати орґанізації на поталу клерикалам!.. Хто в смертельнім страху утікає з поля боротьби і ховає ся по лісах та очеретах, сей недостойний назви борця-козака! Таких людий, що не зносять вонї стрільного пороху, що кидають об землю своє оружє на вид приближаючого ся неприятеля, — називаємо звичайно боягузами або трусами. Трусами в повнім значінию того слова оказали ся панове молодці з теперішного нового Союза. Вони перелякали ся „попів", лишили свою стару орґанізацію на божу волю і — дали ногам знати... Колиб наш Союз був орґанізацією військовою, так як прим. колишня Запорожська Січ, то всіх тих втікачів-дезертирів требаб було вистріляти, а в найліпшім разі порядно вибатожити!

Зрозумійте нас, панове товариство від нового Союза і признайте рацію правді. Не в тім лихо, що ви заложили новий „козацький кіш", а в тім, що оставилисьте без бою старий табор і лишили його на поталу ворогам... Не робіть себе героями-побідоносцями тоді, коли ви лише нужденними трусами. Адже зі старого Союза вас ніхто не виганяв, ви самі пішли, самі скапітулювали. Ви готові сказати, що вас виключили з нашої орґанізації деякі немилі вам ухвали послідної клівлендської Конвенції. Сей арґумент не має ніякої стійности, бо сї ухвали (як би були переведені) дотичили головно новоприступаючих членів, а не тих, що вже в Союзі були. Сей арґумент не може устояти ся еще і з того поводу, що ухвали одної Конвенції не рішають еще про цілу будучність даної орґанізації. Що ухвалить одна Конвенція, се може знести друга. Два роки — то ще не цілий вік, а що на клівлендській конвенції „попсували ся", се можна було в протягах двох літ дуже лагко направити... Панове новосоюзові забули чомусь на сю обставину. Вони гукнули кілька разів: „На гак з попами!" і ніс іло ні пало — заснували нову орґанізацію, запозичаючи ся від старої назвою.

Ся позичена, чи може тільки перебрана від старого Союза назва нової орґанізації могла це бути якотако оправдана доти, доки в повітрю висіла ухвала клівлендської Конвенції зміна назви нашої старої орґанізації. Колиж ся зміна назви старого Союза ізза відомих причин не послідувала, то яким правом нова орґанізація назвала себе: Руський Народний Союз?! Як назвати таку „льоґіку" і таке поступоване? Чи провідники нової орґанізації не бачуть, що два „Руські Народні Союзи" — се баламуцтво і морока? Хиба ми маємо вирікати ся назви своєї старої орґанізації тому, що „поступовцям" вона подобала ся?... І хтож робить між народом киринню: старий, чи новий Союз?

Не розуміємо, чому „Народна Воля" накидаєть ся на наш прапор і на наш напрям. Чи прапор нашого Союза не народний? Чи напрям нашої орґанізації і її орґану шкідливий для руського народа? Якими доказами, або хоч арґументами, переконає „Нар. Воля" своїх читачів, що старий Союз поплямив колинебудь свій прапор, а своїм напрямом наніс ганьбу руському імени? Чи ся обставина, що ми повсіх прав нашого народа боронимо також скомплікованих справ нашої церкви (не попів!) дає „Нар. Волі" право називати нас „ворогами власного народу, зрадниками сьвятої справи"? Ні! „Тут щось не до речі, хоч голос козачий"... У „Народної Волі" є якась своя питома „сьвята справа", якої ми „грішні раби божі" не в силі відгадати...

„Нар. Воля" питаєть ся: „Чи лиш той добрий, хто вступить до старого Союза, лиш той щирий Русин-Українець, хто там стане членом?"

На се питанє ми відповідаємо так: І в старім і в новім Союзі є добрі люди і щирі Русини-Українці; і в старім і в новім Союзі є богато людий нетямучих, а навіть киринників. Се зовсім не дивно, коли зважимо, що иноді діти одного батька-матери не йдуть одною дорогою. Люди і людиска лучають ся всюди і у всіх народів. Ми, Русини, як не гірші від других, то певно не ліпші... Ми не хочемо вихвалювати публично ані своєї орґанізації, ані її членів, але не можемо тут не зазначити, що в старім Союзі є більше число добрих людий і щирих Русинів-Українців, ніж у вас, у новім Союзі. Навідворот, скількість не-добрих людий і не-щирих Русинів-Українців зменшила ся у нас значно від часу клівлендської Конвенції... Се факт!

На питанє „Нар. Волі": „Чим ріжнять ся сі оба наші Союзи?" — відповідати не будемо, бо „Нар. Воля" відповіла вже собі сама. Вона-ж каже виразно: „У нас і воля народу є інакше пошанована і з виплатою посмертних запомог коротша справа і нема таких страшних обмежень що до віроісповідання членів, словом більша свобода".

Не станемо тут спорити з „Нар. Волею", особливо тоді, коли вона хвалить ся на цілий рот себе і свої діти... Адже з тою „більшою свободою" деяких урядників та поодиноких членів нового Союза ми вже мали нагоду познакомити ся. Пан головний орґанізатор від нового Союза закидає всіх членів нашої орґанізації своїми відозвами, в котрих не щадить своїх „бабійовських похвал" „старому, знемощілому Союзови"... Він інтриґує поміж членами нашої орґанізації і старається їх відірвати від неї цілі відділи. Він вишукує собі до помочи „своїх людий" і обіцяє їм за зраду і киринню аж по сто долярів! Він вітає всіх собак на наших урядниках і закидає їм навіть просто злодійство! Деякі знов „орґанізатори" від нового Союза нападають нечайно на безборонних людий і розвалюють їм голови, ще инші вдирають ся в родинні справи нелюбих їм старосоюзців і їх публікують і т. д. Га, як „Нар. Воля" так розуміє „свободу", то тоді новий Союз має чим величати ся; тоді і ми мусимо признати, що між старим і новим Союзом є велика ріжниця!...

„Народна Воля" сподіє ся, що „коли справа дещо прояснить ся, тоді може й сі противники (значить: противники нового Союза) схаменять ся, стануть... людьми і настане — мир". Ми сього сподівання „Нар. Волі" не поділяємо, бо коли вона сама і її хлібодавець — новий Союз покористувати ся муть на дальше такою „свободою", то тоді буде зельми тяжко поробити з нас „людий" і завести — мир.

Церковне торжество в Елізабет, Н. Дж.

День 20-го серпня с. р. запишеть ся на довгий час милою згадкою в памяти гр. кат. Русинів в Елизабет і околици. Іменно в тім дни відбулось там посьвячене гр. кат. парафіяльного цмынтаря, якого то чину довершив наш Владика, Преосьв. Сотер. Тому, що се торжество випало дуже красно і величаво, годить ся вомо, щоби подати його до відома ширшого загалу американських Русинів. Отже до речі.

В суботу, себто 19-го серпня, по год. 6-ій вечером залягло стацію пенсильванської зелізниці в Елизабет много народа. Прибули там всі місцеві Братства корпоративно, з відзнаками, хоругвами і з бандою; заїхали еквіпажі, один запряжений в чотири сиві коні, призначений для Владики, а другі звичайні, для инших гостей, а із сьвященства явили ся на стації: нюйорський декан о. Н. Підгорецький, о. сов. Й. Чаплинський з Перт Амбой, Н. Дж., о. Д. Добротвор з Йонкерс, Н. Й., о. П. Понятишин з Нюарку, Н. Дж., о. Ал. Улицький з Джерзи Сіти, Н. Дж. і місцевий сьвященик М. Лисяк. Кілька мінут перед 7-ою годиною задуднів зелізний поїзд (трен) з Філядельфії, Па. і на стації Елизабет станув Преосьв. Владика враз зі своїм братом, Йосифом. Находячі ся на плятформі в горі згадані сьвященики, як також старшина місцевих Братств, обступили Владику в колесо. Іменем елизабетської руської громади привитав Архієрея п. Василь Ловчик такими словами:

„Ваше Високопреосьвященьство, Достойний Гостю! Велику честь і радість зготовили Ви нам, Преосьвященний Владико, що зволили прибути до нас як той добрий отець до своїх дітей, щоби в часї милого нам Вашого побуту розвідатись, що нас болить і нам доляґає, і щоби, дізнавшись про все гаразд, подати нам кілька слів потіхи і вітцівської поради. Тимто прийміть до відома, що Ваша гостина у нас запишеть ся золотими буквами в наших серцях і згадка про Вас не затреть ся між нами ніколи. Дуже радуємо ся і тішимось, що Ви загостили до нас, бідних заточенців. Ми витаємо Вас, Владико, щирим серцем, і наша хата все стоїть для Вас отвором. Заразом, як вірні Ваші діти, складаємо Вам сердечну подяку за труд, що Ви до нас прибули. Нехай Бог милосердний кріпить Ваші сили і дає Вам зелізної витревалости в Вашій тяжкій праці. Жийте нам і трудіть ся для добра нашої церкви і нашого народа на многая і благая літа!"

Повитавшись потім зі всіми, зійшов Владика з плятформи на діл, на улицю, усів в призначений для нього еквіпаж, сьвященики заняли місця в других повозах і зі стації рушив похід найкрасшою і найрухливійшою улицею, Broad Str., до приходства, що находить ся при Pearl Str. Братства машерували чвірками, банда грала відповідні марші, а капітани Братств на конях становили почетну сторожу, їдучи по обох боках еквіпажу Владики. Цілий сей похід через місто представляв ся дуже імпозантно. а Американці, що мимоходом кажучи,

люблять всякі паради, виглядали з вікон сумежних камениць або виходили зі своїх склепів і офісів та придивлялись всему з цікавостію. Многі знов, доторкаючись або підносячи своїм звичаєм лише на кілька цалїв в гору капелюхи, витали з респектом нашого Владику. Відтак припинив ся на хвильку весь похід при приходстві, з якого повівали зьвіздистий американський прапор і синьожовтий прапор український. Тут перемінив лише Владика свою подорожну одіж і похід подав ся в тім самім порядку в сторону до церкви, що находить ся неподалік на розї South Str. і Grier Ave.

Вкінци станув похід у своїй цілі — при церкві. Народа було вже тут повнісько. На своє торжество прибрали Елизабетчани невеличку свою церковцю так, як лиш можна було прибрати. При вході звисали американські і українські хоругви, а двері обмаєно вінцями з чатини. В середині було повно живих і штучних цьвітів, підповалє церкви обмережано ґірляндами з американських і українських красок, а сьвітло з павука серед церкви і з олтарів аж хапало за очи, бо вже був вечер по год. 8-ій. Від фіртки аж до олтаря уставились в шпалїр члени місцевих Братств зі свічками в руках і Владика, випереджуваний дівчатками в білих суконках, що сипали йому з кошичків цьвіти під ноги, увійшов до церкви. Тут у дверех місцевий сьвященик привитав Архієрея короткими, но сердечними словами, вручаючи йому на знак підданости ключі від церкви. Потім відслужив Владика молебен при асисті присутних сьвящеників, а відтак держав він проповідь, в якій протиставив житю чоловіка після Христової науки житє після новомодної, фальшивої просьвіти. Проповідь тревала 3 чверти години і не потребую мабуть згадувати, що поривала вона уми і серця вірних. Наконець внесено відповідні многолїтствія і так закінчило ся елизабетське суботнїшне сьвято, чи властиво вступ до сьвята.

На другий день, себто в неділю около 9. год. з рана перетягнули після американського звичаю місцеві Братства в параді і з бандою головними улицями міста, хотячи немов замаркувати, що в Елизабет сей день є днем руським. На дворі стояла прекрасна погода і в місті на улицях всюди можна було подибати наших людей, які прямували в сторону руської церкви, а около 10. год. церква і вся площа коло неї були вже переповнені місцевими таки людьми, себто елизабетськими прихожанами. Здвиг народа зріс до ще більших розмірів, коли льокальні зелїзні поїзди (трени) між 10. а 11. год. перед полуднем привезли много наших людей і цілих Братств в комплєті з доокoличних місцевостей. Щоби бути точним, як також на похвалу тих Братств, що не пожалугали ні труду ні коштів прибути до Елизабет, я виміню їх на отсім місци. Отже так: З Ню Йорку приїхало Сестрицтво сьв. Ольги; з Джерзи Сіти Клюб Поступовий і Братство сьв. Стефана Первом.; з Нюарку приїхали корпоративно з відзнаками і прапорами Братство сьв. Волод., Бр. сьв. Івана Хрестителя, Бр. Богдана Хмельницького і „Соколи" у своїх мягких, сірої краски капелюхах; з Пасаїк Запорожська Січ і Бр. сьв. О. Николая; з Картерет Бр. сьв. Арх. Михаїла; Братства з подальшого трохи Перт Амбой вислали від себе делєґатів, між котрими був знаний тут в околици і поважаний всіми п. Ваверчак. Розуміє ся, що крім чужих Братств зійшли ся в неділю всі місцеві Братства, а є їх 5, іменно: Бр. сьв. Волод., Бр. сьв. Арх. Михаїла, Запорожська Січ. Бр. Мир. Січинського і Сестрицтво сьв. Ольги так, що всіх Братств in corpore було 15.

О 10½ год. перед пол. зібрали ся всі Братства перед приходством і в їх супроводі, чотирокінним еквіпажом, приїхав Владика до церкви на Службу Божу. До Сл. Божої станув Архієрей і двох сьвящеників, іменно оо. П. Понятишин і Е. Сидоряк з Пасаїк. Проповідь була при кінци Сл. Божої і розуміє ся само собою, що мав її Владика. Як предмет до проповіди взяв собі Архієрей євангельську притчу про добре зерно і кукіль і пристосував змисл сеї притчи до житя чоловіка. В остатній-же части своєї проповіди звернув ся Владика спеціяльно до: елизабетських Русинів і підніс їх привязанє до своєї церкви, їх миролюбність і жертволюбивість для доброго діла, як також дякував всїм Братствам місцевим і позамісцевим, які зійшли ся в той день до Елизабет. Ся проповідь Владики в церкві була під кождим зглядом знаменита. Пророчисті, із глубини серця пливучі слова достойного Проповідника брали, так сказати-б, в полон слухачів, що з запертим віддихом і блискучими від сліз очима лапали кожде слово проповіди... І слухаєш, чоловіче, такої проповіди, слухаєш тай наслухатись не можеш... і так воно здавалось, мов би огненні слова Владики відривали чоловіка від землі і казали на всьо забути... Тай справді, хоч Архієрей проповідав звиш годину і хоч в церкві задля натовпу народа було душно і піт спливав каплями по спині, то однак на присутних в церкві не мож було добачити найменшої навіть утоми. Ну, най вже говорить, що хто хоче, а такого проповідника, як наш Владика, не так легко найти... Опісля були ще многолїтствія і около 2. год. зполудня Сл. Божа скінчилась. Годить ся ще тут додати, що в часї Служби Божої сьпівав мужеський хор, який протягом кількох лише тижнів накладом великої праці з'орґанізував місцевий дяко-учитель п. Шеремета. Но йдім дальше.

По Службі Божій наступила пятнайцятьмінутова перерва, в часї котрої Владика посньдав на приходстві, а відтак всї Братства і люде, що були в церкві, пустили ся в похід на цминтар, що лежить доброї пів години ходу від церкви. Сей похід упорядкував ся так, що кілька Братств маперувало перед повозом, в котрім їхав Архієрей, а инші Братства йшли за повозом; за тими Братствами слїдували ще 4 повози і 2 самоходи, а відтак в суміш йшли люде так свої, себ то прихожане, як і чужі, значить з инших місцевостей. Як попереднього дня так і тепер 6 капітанів на конях їхало поруч еквіпажу Владики яко почетна сторожа. По дорозі прилучали ся до походу ріжні люде чужої народности, як Поляки, Литовці, Німці і Айриші, бо руський цминтар лежить в тій стороні за містом, куди в неділю пополудни люблять Елизабетчане виходити на прохід. Безпеременно, що в поході брало участь кілька тисяч народа, а коли подивитись було на него з гори, то подобав він радше на якусь богомольну прощу, ніж на звичайний похід.

На цминтарі поблагословив Владика при асисті оо. Улицького і Чаплинського насамперед воду, відтак посьвятив хрест, споруджений за ціну 250 дол. заможнїйшим елизабетським Литовцем, п. Ант. Петрушкевичем, а потім слідувало посьвяченє самого цминтаря. По тих церковних дійствіях проповідав знов Владика. Говорив Він про кончину чоловіка, заохочував до чесного житя, а в кінці дякував згаданому п. Петрушкевичеви, що він, спочуваючи Русинам, уфундував на руськім цминтари хрест своїм коштом. Такий предмет проповіди, як кончина чоловіка, є вже сам собою вражливий, а коли додати до сего, що Владика проповідає взагалї з питомениим собі жаром, то не буде диво, що в часї сеї проповіди на цминтари многі заливались горячими слезами. Врешті відслужив Владика панахиду за тих померших, котрих похоронено на цминтари ще перед його посьвяченєм, і на тім около 4½ год. з полудня закінчило ся елизабетське торжество.

О 8. год. вечером відбула ся на приходстві спільна вечера, до котрої засїло крім Владики 8 доокoличних сьвящеників, 3 знатнїйших Американців з Елизабет і секретар австро-угорського ґенерального конзуляту в Ню-Йорку, п. Александер Ґрав-Вандмаєр зі своєю нареченою, американською Miss. При вечері внешено тости по руськи і по англійськи і серед милої гутірки протягнулась вона до 11. год. в ночи. На другий день рано від'їхав Владика до Филядельфії, Па.

Належить ще додати, що на другий день, себто в понеділок, місцеві англійські часописи „Elizabeth Daily Journal" і „Elizabeth Evening Times" помістили на перших шпальтах статї, в котрих описали широко, зі всїми подробицями ціле елизабетське руське сьвято.

* * *

Ось таке торжество відбуло ся на дни 20. серпня с. р. в Елизабет, Н. Дж. Як я вже на початку сеї статї згадав, випало воно величаво; Русини в Елизабет витали нашого Владику так сердечно, як може не витали Його доси ще нігде в Америці. І. взагалї про елизабетську руську громаду треба сказати, що вона може служити примiром для других наших громад в Америці. Коли по инших наших громадах є нераз за-для церкви повно незгоди, сварні, а навіть бійок, то в Елизабет є мир, згода і однодушність. Нема там ніяких партій та роздорів, нема хрунів-босів, що хотїлиб лише в церкві розказувати і які для особистих своїх цілей готові нищити свою церкву. Коли по инших місцевостях (плейсах) наші Русини дають баламутитись всякого рода зайдам і за миску сочевиці покидають свою церкву та йдуть на службу до Москалїв або Німців і Скочменів (як ось наші презбитеріяне), то Русини в Елизабет держать ся кріпко своєї матери-церкви і за ніщо в сьвітї її не покинулиб. І для того не диво, що елизабетська руська громада хоч і не така велика числом, поступає наперед. Минувшого року виплатили тамошні Русини решту довгу, який ще тяжів на церкві, сего року могли вони вже купити цминтар за 1.500 долярів, а в короткім часї возьмуть ся вони до будови нової церкви.

Ну, тай честь Вам най буде і слава, панове Русини в Елизабет, Н. Дж.

о. П. Понятишин.

Newark, N. J. Aug. 25. 1911.

На приватну укр. ґімназію в Збаражи.

На вічу в Tresckow, Pa., на дни 27. серпня зложено - - $16.80

(Імена жертводавців подано в дописи з Tresckow, Pa. поміщеній в тім-же числї.) E163

ПОШУКУВАНЄ.

Де є Гнат Грицків, 17-лїтний хлопець, через пів року знаний був під адресою: Box 247, Elmsford, N. Y., тепер вже рік нема про нього вісти. Хто би о нім знав, що ся з ним приключило, або він сам, сли жиє, най подасть вість до батька: ФЕДОР ГРИЦКІВ, 608 Frontenac Str., Montreal, Que., Canada.

Бабійовий „Progress“.

Від п. Мих. Югаса з Скрентон, дістаємо два вельми цікаві письма, які наводимо ось тут в цілости для схарактеризована п. Бабія, як головного орґанізатора ,,Нового Р. Н. Союза“.

Наперед подаємо лист п. Бабія до п. Югаса. Ось він:

Olyphaut, Pa. Aug. 18. 1911.

Впов. Пане Югас! Що властиво чувати з Вашим відділом? Що ще не здецидувались до нас прилучитись? Сли Вам самому неможливо се зробити, то я Вам поможу. Можете мене колись закликати, а я би поговорив з Вашими урядниками, а потому міг бим прийти на мітинґ і там також представивбим загалови ціль нашу.

А не забувайте — се, що я обіцяв для Вас є певне, що при тім будете могли заробити собі яких 100 дол.

Посилаю Вам дві мої відозви, перечитайте з увагою, і дайте другим, най осудять наш ,,Progres“. (Слово ,,поступ“ пише ся по анґлійськи ,,progress“, а не ,,progres“. — Пр. Ред.).

Що нового чувати коло Вас? Напишіть де що цікавого.

Шлю Вам ґрімке гаразд

Мих. Бабій.

Сей лист надіслав п. Югас на адресу Гол. Фінанс. Секр. Р. Н. Союза, п. С. Ядловського, додаючи від себе ось таке письмо:

Scranton, Pa. Aug. 27. 1911.

Високоповажаний Добродію!

Через велики авантури в нашій місцевости я вже не знаю, що маю робити. Кількох ,,поступовців“ від нового Союза вдерло ся в наше Братство сьв. Василія (Відділ 229 Р. Н. Союза) і роблять нам безконечні неприємности. А що вони не можуть довершити між нами свойого діла (і певно його ніколи не довершуть!), то бодай кидають поміж спокійних людий кістку незгоди і тим поки-що вдоволяють ся та потішають ся взаїмно. Що вони, ті зрадники, ступають слідами Юди Іскаріота і раді би продати наш Руський Народний Союз за 30 чи кілько там ,,сребреників“ — се щира правда і про се ми тут всі дуже добре знаємо.

Вам може не відомо, якими то крутими стежками намагають ся деякі урядники від нового Союза придбати для своєї немічної орґанізації нових, несьвідомих членів. Вони не перебирають в средствах і всюди, де тілько можуть, підкопують повагу нашого старого Союза, або і розбивають на гладкій дорозі сю нашу рідну і для нас догідну та дорогу орґанізацію. На доказ своїх слів засилаю Вам в прилозі письмо від орґанізатора нового Союза, п. Бабія з Олифанту.

Прочитайте се письмо уважно і покажіть його також иншим своїм товаришам-урядникам. По прочитаню відішліть мені сей ,,документ“ назад до мого дальшого ужитку. Я тим Бабійовим письмом отворю очи неодному затуманеному або побаламученому ,,Бабійцукови“.

Як уважаєте, що сей Бабійовий лист надає ся до прилюдної відомости, то прошу опублікувати його в ,,Свободі“, нехай всі члени нашого Союза мають нагоду познакомити ся з п. орґанізатором нового Союза і з його чеснотою та характерністю.

З поважанем

Михайло Югас.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ Р. НАРОД. СОЮЗА.

Допись.

З Mahanoy City, Pa.

У нас ціле наше житє та весь рух політичний спочиває в руках John-a Schmith-a, котрий є заразом і головою нашої церкви. — Він як проводир усего руху тримає собі в парохії до помочи о. Кубека, котрий не занимає ся зовсім справами церковними, але робить унґарську політику. Вправді ми читали в 39-ім числі ,,Американського Руського Вістника“, що в нашій парохії панує спокій, та ми таки зі здивованєм мусимо запитати се: де-ж той спокій? Через що тепер переходили люди на шизму? Хто зробив роздор між народом, як не о. Кубек? Такий то є спокій в нашій парохії. Люди в піст ходять на танці, балі і весіля, бо о. Кубек не має коли напімнути нарід, як має заховувати ся в часі посту.

Schmith, котрий доробив ся з нашого народа тисячів, не почуває ся зовсім до обовязку віддячити ся тому народови; забув вже небога як шлейта пікував. Свому чоловікови він тепер не поможе, хоч би видів, що той з голоду вмирає. А люди сего наче не бачуть. Йдуть гурмою до його склепу, хоть є досить своїх людий, котрі наробили ся для добра народа і дальше йому добро роблять; чомуж їх склепи оминаєм, а йдемо до свого лютого ворога, котрий дре шкіру з людий, як може, щоби лиш збільшити свій маєток? Чи-ж не є се нашим народним обовязком тримати ся поклику: ,,Свій до свого“?

Шизматики, котрих в нас є щось около 50 люда, незадовго покажуть нашому народови, як то вони далеко поступили. А се буде цікаво, що зроблять сї зацофанці. Коли наші люди хотіли заложити читальню ,,Просьвіти“, то вони руками і ногами боронили ся перед сьвітлом. Навіть наш пан ,,дячок“ казали, що книжки з Товариства ,,Просьвіта“ суть до нічого і не мають жадної вартости для нашого народа; він виговорює перед шизматиками, що Українці, то самі невіри, волоцюги і т. и. Шкода, що се має бути ,,свій“ чоловік.

Встид і ганьба для наших людий, що про нічо не дбають, тілько про своє черево! Схаменіть ся, люди, і придивіть ся близше господарці деяких ваших ,,просьвітителів“, бо потому буде за пізно!...

Незнаний.

Русини Українці!

Як відомо дня 25. червня 1911 р. на Всенародним Вічу в Пітсбурґу ухвалено утворити фонд імени бл. п. о. Николая Стефановича на приватні руські ґімназії в Галичині.

Як дорога була особа бл. п. о. Н. Стефановича для Американських Русинів, так дорогою остане і память про него. Пітсбурґ мав славу не лише в Америці, але і в старім краю завдяки тому, що довгі літа бл. п. о. Николай був душпастирем в тім місті. Бл. п. о. Николай живо інтересував ся не лише долею нашої Церкви, але і справами народними, так в старім краю, як і тут, в Америці, і его то заходом утворено фонд імени Мирослава Січинського. Коли бл. п. о. Николай бачив, що Русини двигають ся та добувають собі лучшу долю, тішив ся, а найбільше тїшило его, що Русини, поставивши собі девізою „в школі наша будучність“, стали закладати рідні школи, приватні українські ґімназії. Наколи Руський нарід в Галичині тягне ся з остатного, щоби бідним селянським дїтям дати спромогу учити ся в рідній школі і між жертводавцями на рідну школу знаходимо не лише урядників, сьвященників і учителів, але і безліч селян і міщан, то прямо гріхом би було, еслиби Русини Американські не прийшли в поміч своїм братам. Думаємо, що кождому ясно, длячого віче в Пітсбурґу ухвалило взивати Русинів до складаня жертв на приватні українські ґімназії в Галичині. Гроші на ту цїль зибрані назве ся фондом імени бл. п. о. Николая Стефановича, щоби вшанувати память скромного, а притім великого патріота, котрий мав щире, необлудне, золоте серце, котрий нікому зла не бажав, а нарід Руський любив більше як пересічний інтеліґент-Русин, будучи сам народовцем і народолюбцем в цілім значіню тих слів.

Не вартає той зватись сьвідомим Русином, хто пожалує цента на фонд імени бл. п. о. Стефановича!

Підписаний Комітет просить отже всіх сьвідомих Русинів, щоби до нового року кождий зложив що найменче $1.00, а кожде братство Р. Н. Союза після своїх сил щоби зложило відповідну жертву.

Підписаний Комітет має надію, що в річницю смерти бл. п. о. Н. Стефановича збере ся фонд $2.000, а колиб Господь Бог позволив зібрати більше грошей, то надвижка буде служити до утворення фонду на школи руські в Америці.

Сини і Доньки безталанної Руси-України! Збирайте на фонд при всяких нагодах і засилайте гроші враз з виказом до п. А. Бучака, виписавши чек або моні-ордер на імя: М. Porada.

Адрес до п. А. Бучака є такий:

Mr. A. Buczak,
1401 Carson St., S. S. Pittsburg, Pa.

Комітет:

о. М. Данилович, предсїдатель,
Т. Ґут Кульчицкий, заступник,
М. Порада, касієр,
П. Феш, заступник,
А. Бучак, секретар,
Л. Багрій, заступник.
о. Ол. Ротко, контрольор,
Іван Федан, контрольор.

ВИКАЗ ЖЕРТВ НА „УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ“ В НЮ ЙОРКУ.

В 34-ім ч. ,,Свободи“ квітовано $307.99

Гр. Щербатий, член Товар. ,,Гайдамаки“, вид. І. в Ню Йорку зібрав: 2 дол.: М. Ґайда; по 1 дол.: І. Петрів, А. Фльорно, С. Ґайда, І. Копельніцький, Д. Шандрівський, П. Кізік; по 50 цнт.: І. Короташ, О. Куйбіда, Ф. Касів, І. Ґолови, М. Федів, І. Упелко, Р. Слюзарчик, С. Слюзарчик; по 25 цнт.: А. Міхта, С. Малешка, А. Хоритон, Ґ. Морґон, Г. Керниш, Г. Дорош, А. Слїцер, Т. Крука. — Разом $14.00

Загальна сума . . . $321.99

Зіставленє:

Дотеперішний прихід	321.99
Розходи:	
За книги касові	4.25
Кореспонденция, як переписні листки, марки, папір, чорнило	1.03
Книжочки колекторські	6.00
Завдаток на галю, на концерт	5.00
За галю на мітинґи	2.50
Всего розходу	$18.78
Загальний прихід	$321.99
,, розхід	18.78
Остає в касі	$303.21

За Комітет:

Яків Корнат, предс.,
Стефан Чоснік, кас.,
Іван Матейко, секр. фін.

НА ПРИВАТНУ УКР. ҐІМНАЗІЮ В РОГАТИНІ.

На хрестинах у п. Ф. Іванишина в Кол Рідж, Огайо, за почином п. Н. Гевка жертвували: Гр. Кривіцький $2.00; по $1.00: Н. Гевко, І. Крупка, М. Ворона, І. Тритяк, М. Мотичок і Ст. Коцюх; по 50 цнт.: Ф. Іванишин, Й. Поливка, Ф. Поливка, П. Когут, В. Торбин, І. Цуприк і Марія Гевко; Марія Цуприк 25 цнт.; по 10 цнт.: В. Іванишин, Марія Іванишин і Кароліна Раф; І. Томащик 5 цнт. Разом $12.10.

Жертви для родини бл. п. Микити Дитинника.

Для родини пок. М. Дитинника з Цьвітової, пов. Калуш, Галичина, (на книжку Краєвого Союза кредитового у Львові ч. 20.000) зібрав п. Іван Сенчина з Cleveland, O. поміж тамошними Русинами квоту $21.00

Сї гроші вишле ся небавом враз з иншими жертвами до старого краю, а поки що складаємо отсим в імени родини помершого селянина-патріста сердечне спасибіг всім П. Т. Жертводавцям з Клівленду, а з осібна дякуємо п. І. Сенчині, що заняв ся сею збіркою. — Адмініcтрація ,,Свободи“.

Дивний сон.

Мої люди добрі, милі,
Прошу: будьте терпеливі,
А розкажу сон дивний.
Що в снї бачив, все напишу,
Анї слівця не залишу,
Най читає, хто живий.

Було се десь при недїли —
Щоб такий сон щурі з'їли! —
Встав я рано, пику вмив,
Узяв бритву, підголив ся,
Чим де було, підкріпив ся,
І до церкви поспішив.

Став і молюсь: Милий Боже,
Чи так вічно буде може,
Щоб бідак усе бідив?
Чи на то він народив ся,
Аби жизнь всю набідив ся,
В нуждї житє закінчив?

Чи-ж бідним все працювати,
Хвильки щастя не зазнати,
Гірш волів тих у ярмі?
За хлїбом іти під землю,
Там гинути задаремно
Гей телята у різнї?

А богачам се не в гадцї,
Лиш гульня, музика, танцї,
З працї бідних строять жарт.
Сї-ж за труд свій плату мають:
По тюрмах гинуть, вмирають;
Їхня пайка: стони, ґвалт.

Так моливсь я, гріха гідний,
Згадуючи за край рідний,
Як колись там я бідив:
Служив в пана, служив в війта,
Тай цїсарю аж три лїта —
За все — пашпорт заслужив.

За всї лїта важкой працї,
Гаразд гірший, як собацї,
,,Рай" найкрасший в війску мав.
Там стали мя муштрувати,
Як то хлопа мордувати,
Колиб сей ся бунтував.

Вислужив я там три роки,
Набравсь день в день битя в щоки,
Жив, неначе на вазї;
Ой нераз мя там спіймали,
Руку з ногою кували,
Мов жид теля на торзї...

Вийшов з війска. Боже милий!
Анї хати, нї родини,
Нї де цента заробить...
Пішов знов панам служити,
Щоб хоть стільки заробити,
Щоб мож море переплить.

Так моливсь я в тяжкім потї,
Аж почув посуху в ротї,
Тай молитву закінчив.
В церкви було вже по всьому,
Тай і я мерщій до дому
Поволеньки ся поплів.

Тут з'їв дещо, положив ся,
Наче пташка утишив ся,
Щасливійший ся почув.
По пирогів добрій мисцї,
Я, наче дитя в колисцї,
Солоденько задрімнув.

* * *

Заснув твердо. Боже милий!
І у снї я нещасливий,
Як на яві!... Сон важкий!
Ногов, руков, анї рушу...
Тяжко дихать... гину... душусь...
Кінець!... Я вже неживий...

Люди, люди! Се-ж не жарти:
В ногах стоїть ангел смерти
Із косою у руках,
А за ним чортяку бачу...
Гей, як зареву-заплачу,
Наче медвідь в ланцюхах...

Нараз... плач мій зділав диво:
Ангел усьміхнувсь ввічливо,
Чорта геть кулись нагнав.
Узяв мене за правицю:
,,Не бійсь — каже — дурний Грицю!"
Я з втїхи аж заскакав.

Тай нуже його благати,
В руки, ноги цїлувати,
Щоб позволив ще пожить:
,,Не зазнав я в житю долї,
В ярмі гнувсь, як жито в полї,
Щастя не мав нї на мить.

,,Так я ласки в тебе прошу,
Слїзми ноги твої рошу:
День хоть дай мнї паном буть"...
,,Най так тобі, Грицю, станесь!"
Сказав ангел і в незнану
Полинув далеку путь...

* * *

Глипнув кругом... Що зі мною?...
Я в палатах панських стою,
Грає банда, в бубни бють.
Коров, волів, коней стада,
А хлопства цїла громада,
Всї вельможним мене звуть.

Куди гляну, мигом радо
Кланяєсь служби громада,
Економів і ржондцїв;
А в лїсї лїсні з хортами,
Нюхтять пильно за хлопами,
Щоб не крали там грибів.

Безмежні луги кругами,
Поля покриті житами —
Женцїв хмари на них жнуть.
А я хожу і дивлю ся
Та з утїхи аж сьмію ся:
Економи хлопів бють.

Хлопство сталось бунтувати,
Порішило страйкувати,
Бойкот гидкий завели;
Якийсь комітет зібрали,
Брошурки порозкидали,
,,Страйк! страйк!" гуртом заревли.

Закляв тяжко я зі злости...
Сїв і їду до старости,
Щоби Польщу ратував.
Пан староста — krew rodaka,
Bożу bicz na hajdamaka —
Війско вмить в село післав.

В селї хлопів не видати;
Самі жінки й немовлята
Попід плоти ся товплять.
До них війско сальву дало.
Сейчас вісім трупів впало,
Наче вісім поросят.

Оттак бунт ми усмирили.
Баб, дїтисків в гріб вложили,
Нагнали хлопів на лан.
,,Працюй — кажу — хлопе клятий,
За горівку, сніп двайцятий,
Працюй, бо тут я є пан!"

Хамські гроби трава вкрила...
Не спить однак вража сила:
Ось вибори чорт надніс.
Кажуть послів вибирати,
У парлямент посилати,
Щоб панам там втерли ніс.

А ти хамське кодло кляте!
Своїх послів хочем мати!?..
А куш, свине, до хлїва!..
А на щож в нас ц. к. власти?...
Щоб не дали панам впасти,
Як хлоп впімнесь о права.

Тай кацапи чередою
За паном підуть юрбою,
Як зачують ковбасу,
І староста, пан ласкави
Пишлє войско ту на справен,
Мандат в Відень понесу.

Зійшлись хлопи до виборів...
Я шлю хрунів для роздорів,
А за ними кацапів.
Хоч в кулак із них кепкую,
Тїшусь ними, пю, частую,
Слухаю їх дурних слів.

Щоб лиш стати тільки послом.....
,,Єлаце тутай дреглї з оцтом,
Пийте пиво, рум, арак!"
,,Мир вам" ревуть враз кацапи,
Жеруть дреглї, лижуть лапи,
По московськи все: ,,какъ-какъ."

А комісар з голосами,
Мов той циган з пирогами,
Так штудерно поступав.
Піп радикал був завзятий,
Став на пальцї заглядати,
Зараз перший верещав.

Хлопи як отсе зачули,
Наче чмелї всї загули:
,,Ляхи крадуть голоси!"
Уеї кричать, що лиш сили,
Що кацапи похрунили
За дреглї і ковбаси.

На се наша владза мила
Рівнож рук не заложила:
Шандарів шле, як биків.
Кують руки ланцюхами,
Колять груди баґнетами,
Бють, що влїзе, мужиків.

В поміч війско виступає,
Карабіни з пліч здіймає:
Тарах! — сальва загула.
Трийцять трупом сейчас впало
Пятьдесять в крови скупалось —
Борба мов і не була.

Пан староста збройнов силов,
Мов пасїчник пчоли димом,
Руський нарід придусив.
В селї стони, зойки, плачі....
Над трупами ворон краче.....
Аж гульк: Ангел надлетів.

Питає ся мене строго:
,,Рад ти, Грицю, з житя твого?
Пора вже хиба кінчать!"
,,Мій татунцю, мій єдиний,
Доложи ще одну днину,
Справ, щоб царем я міг стать.

,,Дай хоть хвильку царювати,
Право житя, смерти мати,
Всїх карати, всїх судить..."
Ангел тихо засьміяв ся:
,,Нехай буде!" — обізвав ся,
Тай зник з очий в тую мить.

* * *

Ях лиш зник він з моїх очий
— Аж вірить ся мнї не хоче —
Я в коронї короля.
Бенкетую з королями,
Корпус війска коло брами,
Банда грає гимн царя.

Голова лиса, облїзла,
Фафорити як з повісма,
Сам високий як верблюд.
Ще і Йошком кажуть зватись....
Тому й не слїд приглядатись,
Як гине вкраїнський люд.

Ой клопоту я нажив ся,
Як синок мій оженив ся,
Потім другу полюбив;
Як покинув слюбну жінку,
Заміняв за чеську дївку,
Потім кульку в лоб пустив.

Ще не висхли сльози з того,
Аж тут ранку знов одного
Із Швайцарії вістку шлють:
Жінку мою — навіджений
Вбив на смерть якийсь Люкені —
Нові сльози знов пливуть.

Жидівочки посходились,
Втерли сльози, усушили,
Потїшають, шварґотять;
В Відни в їх цїле море —
Й коло них забув все горе, —
І вони жить теж хотять.

Тїшусь з ними в своїм дворі,
Аж тут чую: десь у Львові
Крик і лемент ся счинив.
Якийсь Русин, гайдамака,
Любеґо меґо Поляка
Трупом нараз положив.

Мій намісник, ґраф Потоцький
З мого плоду й мами польской
Сумно житє закінчив.
Ллють ся сльози гіркі ревно,
Що Січинський так даремно
З пшодками його злучив.

Цали Львуф бил у жалобє,
Кєди ґрафа кладлї в ґробє,
По над ктурим напіс єст:
,,Ту спочива ґраф Потоцкі
Цо Русінуф брал на гоцкі,
Жарл їх живцем якби пес."

Поховали так Андруся,
Я-ж сейчас знова беру ся
З Січинським зробити лад.
Мої пани й міністерство
Присудили: ,,За мордерство —
Нєх ґо в ренце вєзьме кат!"

Скінчилось однак на грозьбі,
Бо весь нарід слав мнї просьби,
Обстав за ним цїлий сьвіт.
Рад-нерад зніс вирок смерти
Однак все-ж за тії жарти
Я вліпив му двайцять лїт.

Минув місяць, другий, третий,
Лисий дїдько з очерету
Нову вістку менї шле:
Там, у Львові, вшехполяки
Так набили гайдамаків,
Що аж труп вже сьвіжий є.

Як почув я такі звуки,
З втїхи затер кріпко руки:
,,Отсе — кажу — хлїб за хлїб!
Ви забілї Потоцкеґо,
Меґо сина вшехпольскеґо,
За се Коцко пішов в гріб!"

Став я з втїхи танцювати,
Коли зирк — аж тут в палату
Чортяку мара несе.
Ланц грубезний в жмени має,
Огнем морда вся палає,
Сам кричить, сварить, клене.

Я бух йому просто в ноги,
Лижу лапи, хвіст і роги,
А він навіть не моргне.
Скрутив руки ланцом з заду
І мов мапу на параду,
Так в пекло веде мене.

Йду я, кламцаю зубами,
Чорт забренькотїв ключами,
Браму в пекло вітчинив:
— ,,Ось тут царюй, драбе Грицю!"
Та як втне мя в потилицю,
Що аж я ся — — пробудив.

А як лише пробудив ся,
Зимнов водов я облив ся,
Та Богу ся помолив:
Слава-ж Тобі, Христе Боже,
Що таке горе негоже
Я у снї лиш пережив.....

Грицько Стоякевич.

E164

Покровитель і почетний член Р. Н. С.:
Їх Преосьв. Єпеф. Сотер Ортинський, перший руський Епископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, R. 9, Box 8. Butler, Pa

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
С. Маркевич, New Alexandria, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Організатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ПОКВІТОВАНЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 1783 КВІТ $300.00
на триста долярів, котрі п. Олена Грибінік отримала як посмертну запомогу по мужу Василю з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Ансонія, Конн. 9 липня 1911.
Олена Грибінік.
Сьвідки:
Филип Пепюк,
Филип Бодонь.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 10.
Филип Бодонь, предс.
Семен Натурка, секр.

Ч. 1881 КВІТ $877.00
на вісімсот сімдесять сім долярів, котрі п. Марія Климусь отримала як посмертну запомогу по мужу Максимі з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Башня гірна, 7 серпня 1911.
Марія Климусь.
Сьвідки:
Гнат Каплиш,
Яцко Климусь.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 4.

Ч. 1937 КВІТ $400.00
на чотириста долярів, котрі п. Николай Сеґерич отримав як посмертну запомогу по жені Розалії з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Мікісракс, Па. 27. серпня 1911.
(підпису не подано.)
Сьвідки:
Іван Кульчицький,
Йосиф Ленецький.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 263.
Григорій Павлишин, предс.
Микита Петрів, секр.

Ч. 1943 КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі п. Николай Терпливець отримав як надзвичайну запомогу за нев. слабість з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Ню Йорк, Н. Й. 15. серпня 1911.
Николай Терпливець.
Сьвідки:
О. Будник,
Ст. Шевців.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 108.
В. Цільник, предс.
Ст. Шевців, секр.

Ч. 1944 КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі п. Михайло Кримський отримав як надзвичайну запомогу за нев. слабість з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Скрентон, Па. 27 серпня 1911.
Михайло Кримський.
Сьвідки:
Василь Дранчак,
Авґуст Дуркот.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 169.
Іван Дрозд, предс.
Лесько Демко, секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

Усіх Вп. п. місцевих секретарів

відділів Р. Н. Союза просить ся братскі оголошеня в справі мітінґів призначені до друку в рубриці „Рух в відділах Р. Н. Союза" присилати в сей спосіб, щоб вони найшли ся в редакциї найпізнійше в понеділок рано того тижня, у якім мають бути поміщені в часописи. Усі оголошеня, які прийдуть до редакциї пізнійше як в понеділок, не будуть поміщені скорше аж на другий тиждень.

ОРМРОД, Па. Братство сьв. О. Николая, відділ 124 Р. Н. Союза повідомляє всіх своїх членів, що в суботу, 16-го вересня с. р. о год. 7-ій вечером, відбуде ся річний мітінґ на котрім буде справоздане касове і вибір нового Уряду. Кождий член має явити ся на тім мітінґу під загрозою кари 50 цент., а урядник 1 доляра. Довгуючі члени мають свій довг вирівнати. — Кость Радь, предс., Дмитро Бала, секр.

ЛОРЕЙН, О. Братство сьв Андрея, від 128 Р. Н. Союза повідомляє всіх Родимців, що через два місяці: вересень і жовтень буде принимати нових членів без вступного до Братства, а до Р. Н. Союза після статута. — В. Вазняк, секр.

ЕЛІЗАБЕТПОРТ, Н. ДЖ. Братство сьв. Арх. Михаїла, від. 142 Р. Н. С. повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що триквартальний мітінґ відбуде ся в суботу, дня 9-го вересня с. р., о год. 7-ій вечером, під ч. 83 Liwington Str. На сім мітінґу предложить ся справоздане касове і иньші важні справи. Кождий член має безусловно явити ся, бо инакше заплатить 25 цент., а урядник 50 цент. кари. Довгуючі до Братства члени мають вирівнати всі свої залеглости, бо хто сего не зробить, зістане виключений з Братства і Р. Н. Союза. — А. Дронжевський.

Русини в Карнеґі, Па.!

Просимо приняти до ласкавої відомости, що Перший великий Баль, тов. „Січ", від. 136 Р. Н. Союза, відбуде ся на дни 12-го вересня с. р. а не, як оголошено на 11-ій стороні отсего числа, на дни 11-го вер.

Іван Копчак.

Велике сьвято

буде обходити

Братство Пресьвятої Тройці, від. 203 Р. Н. Союза в Бруклині, Н. Й.,

ДНЯ 16-го ВЕРЕСНЯ 1911.

а то посьвячене Братських прапорів і шістьлітний ювилей заложеня Братства.

Обовязком кождого члена є явити ся на висше означений час бо в противнім разі підлягає карі $1.00. На сім торжестві буде ся принимати нових членів без вступного до Братства а до Р. Н. Союза після статутів.

Родимці! Користайте з нагоди, і вписуйте ся громадно в члени нашого Братства. Братство платить $5.00 тижневої запомоги в часі слабости, а $100.00 в разі смерти члена, а $50.00 в разі смерти його жени. Памятайте, що лише в „єдности сила".

Петро Кравчук, предс.,
Людвік Мигаль, секр.

Позір! Родимці! Позір!

Заходом Укр. Товариства „Просьвіта" в Ню Йорку

відограє ся по раз перший

в НЮ ЙОРКУ

в суботу, дня 16-го вересня 1911.

„Пещена дитина"

образ сценічний з житя народного в 4-ох діях,

в MANHATTAN LYCEUM HALL
66—68 E. 4th STR., NEW YORK.

ПОЧАТОК ТОЧНО О ГОД. ½ 8 ВЕЧ.

Ціни місць: Крісло I рядне 75 цент.; II-рядне 50 цент.; III рядне 35 цент.; місця стоячі по 25 цент.

ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ.

Між актами і підчас представленя буде приґравати Укр. Банда з Джерзи Сіти. Каса отворена від 6-ої години вечер.

Всіх щирих і прихильних Родимців, так з Ню Йорку як і з околиці просить ся о як найчисленнійшу участь, тим більше, що „Пещена дитина" є живим образом і то дуже поучаючим, взятим з народного житя. Тому не забувайте Родимці, що така догідна хвиля не скоро нагодить ся, щоби мож побачити прегарну штуку, якою є „Пещена Дитина".

Комітет Тов. „Просьвіта".

Сегорічні урожаї на сьвіті.

Міжнародний рільничий інститут в Римі, Італія, подає такий звіт про сегорічні урожаї на сьвіті: Збір пшениці винесе в Еспанії 42,630.000 метричних сотнарів, в Анґлії 16,697.000, на Угорщині, в Хорватії і Славонії 47,-324.000, в Італії 53,500.000, в Румунії 33,124.000, в Індіях 100,596.000 метричних сотнарів. Правдоподібний збір озимої пшениці в північній Америці буде виносити 124,635.000 мет. сот. Сегорічна продукція пшениці на північній півкулі землі творить 105 прц. торічної продукції, а виносить 410 міліонів мет. сот. Простір поля занятого під яру пшеницю в північній Америці виносить в сім році 8,399.000 гектарів, з чого в самій Канаді під управу пшениці припадає 4,250.000 гект. В Росії стан збіжа взагалі вдоволяючий, винявши східні ґубернії; подібно в Канаді, Єгипті, Ірляндії і Мексику є добрий; в Німеччині, Австрії і Швеції стан засівів хитаєть ся між середним а добрим. Стан зборів ярої пшениці виносить в північній Америці 84 прц. — Сегорічна продукція жита виносить 103 прц. торічної продукції, а процент той рівнаєть ся цифрі 33 міліонів метр. сот. Стан жита виносить 115 прц. в Румунії, а 93 в північній Америці і хитаєть ся між середним а добрим в Німеччині, Австрії і Швеції. — Сегорічна продукція ячменю виносить 107 прц. супроти торічної продукції а виражаєть ся цифрою 58 міліонів метр. сот. Простір занятий ячменем в північній Америці виносить 2,-848.000 гектарів, а стан зборів виносить там 82 прц. торічної продукції і є добрий в Канаді а ваґаєть ся між добрим а середним в Німеччині, Австрії і Угорщині. — Продукція вівса виносить 101 прц. торічної продукції, а виражаєть ся цифрою 45 міліонів метр. сот. Простір занятий під управу вівса в Канаді виносить 4,160.000 гект. а в цілій північній Америці 14,265.000 гектарів. Стан вівса в північній Америці виносить 79 прц. і є добрий в Канаді, а середно добрий в Німеччині, Австрії, Угорщині, Хорватії і Славонії. — Збір кукурузи в Еспанії буде виносити правдоподібно 6,901.000 метр. сот. Простір землі ужитий під управу кукурузи на Угорщині разом з Хорватією і Славонією обіймає 2,918.000 гектарів, в Канаді 312.000, в північній Америці 46,919.000 гект. Стан зборів в Румунії виносить 125 прц., в північній Америці 94 пр. а є дуже добрий в Італії. — Збір рижу в Еспанії обчисляють на 2,-074.000 метр. сотнарів. Стан рижу є добрий в Італії, а середний в Єгипті і північній Америці. — Стан бавовни є середно добрий в північній Америці і Японії, мірний в Єгипті.

КАЛЄНДАР.

ВЕРЕСЕНЬ.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
7	Четвер	Тита, Вартоломея
8	Пятн.	Адріяна, Натал. м.
9	Субота	Пімена преп.
10	Неділя	13. Август., Мойс.
11	Понед.	† Усікн. гл. сьв. Іоан.
12	Вівтор.	Александра
13	Середа	Пол. пояса Пр. Д.

НОВИНКИ.

¶ Комітет Маркіянового сьвята у Підлисю. Заснований за почином олеської філії товариства „Просьвіта" а зложений з делєґатів всіх наших інституцій, товариств і орґанізацій Олеського, Золочівського і (в великій части) Каминецького повіта відбув досі чотири засіданя. Засіданя відбували ся правильно в Краснім — місцевости всім тром повітам найдогіднійшій. Поодинокі секції приготовляють все потрібне до виконаня уложеної програми сьвята, яка має на увазі, сподівані в Підлисю в день сьвяточного обходу, маси народу. До помочи комітетови станули наші артистичні сили: д-р С. Людкевич приготовляє нарочно для того сьвята кантату, архітект Ол. Лушпіньский дає рисунок і плян памятника (хреста), що має станути на Підлиській горі. В склад президії комітету входять: о. В. Кальба, парох в Соколівці, Т. Скобельський стар. радник ц. к. окр. суду в Золочеві і І. Войтків ст. унів. в Буска.

¶ Фонд на памятник Тараса Шевченка в Київі. За липень с. р. до обєднаного комітету при київській міській управі вплинуло жертв на памятник Тараса Шевченка 1016 карб. 77 коп. Разом із попередними жертвами доси в мійській управі є 50.564 карб. 3 коп. Полтавська ґубернська земська управа сповістила об'єднаний комітет, що на першого липня с. р. фонд на памятник в полтавськім земстві виносив 37.901 карб. 6 коп., з них 32.700 карб. в процентових паперах.

¶ Проти памятника Шевченка. Київські московські чорносотенці розпочали заходи проти збудованя памятника Т. Шевченкови у Київі. Длятого вони подали просьбу до предсгавників висшої адміністрації, щоб було заборонено збирати гроші на памятник і щоб гроші, вже зібрані на памятник (коло 100 тисяч карб.), передано на Червоний Хрест. Сими днями чорносотенці випустили відозву, в якій ганьблять і кленуть Шевченка. Та навряд чи вийде що з чорносотенних заходів.

¶ Проч з катом української дітвори! В ґазеті „Утро", що виходить в Харкові, надруковано протест народних учителів з приводу отсеї події у селі Пиляві, на Поділю. Як відомо, сьвященик того села роздав школярам українські євангелії, а учитель Левицкий відобрав ті євангелії і бив ними дітий по голові, а на сьвященика написав донос. Учителі висловлюють свою догану учителеви Левицькому, який так погано поводив ся в тій справі. Кінчає ся їх протест так: „факт такого поводженя з дітьми, з українським словом і сьв. євангелією викликає в нас глибокий гнів! І ми, народні учителі, з призирством ставимось до тих учителів, в школах яких бувають такі сумні явища. Нам невимовно соромно, що навіть і тепер поміж народними учителями в Росії є такі моральні калїки, які сквернять саме імя народного учителя, для нас дороге й чисте". Спитати-б тепер польське народне учительство, як воно поставило ся супроти свойого „морального калїки" Бронислава Ґрайса зі Жулина? Панове Поляки! по що ви хвалите ся своєю високою культурою, коли її у вас нема ані на лїк!

¶ Народ свому просьвітителеви. В польськім тижневнику „Rola" появила ся цікава допись з Соколовського (в російській Польщі), в котрій оповідає ся про село Волю Оріхову, що не має школи, але нема також неграмотних. Стало ся се завдяки 25-лїтній інтензивній праці місцевого пастуха овець, Петра Банасюка, котрий все мав говорити до мешканців свого села: „Не умру супокійно, поки один чоловік в Волї Оріховій полишить ся темним". І боров ся запально з темнотою, викорінюючи старі налоги, а над Оріховою Волею зависив книгу буття і пізнаня, біблію і народне євангеліє, книгу будучої праці, плуг і меч. Двайцятьпятьлїтна просьвітна праця „дивного" вівчаря видала обильні плоди: село без неписьменних, інтензивнійше господарство, чисті будівлї, збільшений достаток, високий моральний стан в селї. Шляхотного чоловіка вкінци не стало; перед роком помер Банасюк, а на його могилї поміщено хрест з ляконічною написию, котрої йому може не один народний діяч позавидувати: „Нашому просьвітителеви". Коли у нас появлять ся в самім народї такі просьвітителї? Якже була би улекшена праця сьвящеників і учителїв?

¶ Польська господарка в Раперсвілю. Сими днями відбув ся на швайцарській земли, в селї Раперсвілю, в присутности найчільнійших Поляків із всіх трех заборів суд над господаркою управи тамошного польського народного музея. Сей суд виволїк на сьвітло дневне богато таких небуденних фактів, які Нїмцї назвали „polnische Wirtschaft". Виявило ся, що один із головних обвинителїв фатальної господарки музея сам вибрав для себе з бібліотеки около 5.000 томів і закупив лише за 500 франків під покривкою, що се дублєти, без попередного зінвентаризованя і скальоґованя без найменших доказів, що се є дублєти. При точнїйшім розгляненю справи показало ся, що одна скриня книжок (а обвинитель забрав таких скринь аж 30); є більше варта, чим цїла цїна за 30 скринь. Гарна пошана національних цінностий, на які складали ся Поляки віками, нема що казати.

¶ Убийство в Лобзові під Краковом. В Лобзові мешкав в одній кімнатці зарібник Пеховіч з жінкою й дітьми. Найстарша 16-лїтна дочка помагала матери в заробітку на молодшу рідню. Що Пехович часто запивав ся, то нераз в хатї приходило до сварок та бійок між ним а жінкою. Минулої недїлї коло 10 год. рано почав Пеховіч з жінкою суперечку, котра вскорі перемінила ся в бійку. Жінка, втїкаючи перед ударами чоловіка, вибігла в поле, та за нею погнав ся й Пеховіч і дігнав її та почав бити полїном, а відтак ухопивши за волосє почав тягнути назад до дому. На крик матери збігли ся діти й видерли матір з рук роззвіреного чоловіка. Пеховічка сильно побита вже не прийшла до себе. В кілька годин померла від ударів, завданих їй чолов'ком, котрий із перестраху, побачивши трупа, вибіг на стрих і хотів там повісити ся, але перешкодили сему сусїди. Пеховіча арештували. Тіло замученої відвезено до заведеня судової медицини.

¶ Убийство коло Яремча. В селї Ямнї коло Яремча богатий Гуцул Михайло Лесюк, що жив у безнастанній незгоді з власною жінкою, минулої суботи вернувши домів був у дуже добрім гуморі та для жінки дуже добрий, а навіть пішов з нею до лїса на гриби. В лїсї нїчого не сподіваючій ся жінцї підрізав горло ножем, а відтак відтяв голову топором і скрив її в корчах. Убийник підрізав відтак горло й собі, але зовсім не глибоко. Арештований жандармом, толкував ся, що їх у лїсї напав опришок, жінку забив, а йому підрізав горло. Убийника відставлено до арештів у Станиславові.

¶ Самовбийство батька семеро дітий. Сорок семи-лїтний солїцитатор Янза в Празї, батько семеро дітий, залюбив ся нещасливо, бо без взаїмности в 16-ти лїтній скрипачці з одної з дамських капель (музик) в Празї. Коли Янза осьвідчив молодій скрипачці свою горячу любов, а вона сї осьвідчини відкинула, нещасливий любовник відобрав собі житє, не зважаючи, що полишає на Божу ласку семеро своїх дрібних діточок.

¶ Замість пів міліона рублів — камінє. З Петербурга доносять: Тутешна поліция впала на слїд дуже великої дефравдації. Заряд російських зелїзниць державних вислав недавно до Хабаровска пів міліона рублїв. Коли та пересилка надійшла до Хабаровска, найдено замість гроший — камінцї і папір. За викритє злочинців назначило правительство 150.000 рублїв нагороди, однак доси їх не викрито.

¶ З царства хабарників і злодіїв. Перед військовим трибуналом в Москві розпічне ся дня 19. вересня процес проти членів московської комісії товарової інтендантури. Обжаловані є полковники Ґірс, Ясіньскій, Єсипов і Чайковский. Ґірс дав ся перекупити загальною квотою 196 тисяч рублїв, инші брали менше. Крім того обжаловано також в тій самій справі 7 підполковників, 2 рітмайстрів, 2 капітанів, 2 радники двора, 2 колєґіяльні радники і т. д., всї обжаловані о хабарництво.

¶ Мущина при надії. Як доносять російські часописї, в одеських лїкарських кругах богато говорить ся тепер о небувалім випадку, що склав ся в Кременчуці. В тім то містї жив собі 29-лїтний міщанин Веніямин Фарфель, швець по фахови. Ним зацікавили ся місцеві лїкарі, бо він був „гермафродитом" (мішаного пола). Дуже легко можна його було взяти за жінку, якби не його мужеський убор, бо він ходив без заросту, говорив жіночим голосом і був малого зросту. Перед двома місяцями, почуваючи себе недобре, звернув ся Фарфель до кременчуцького лїкаря Стефанова по пораду, та лїкар, оглянувши пацієнта як слїд, не дошукав ся в нїм нїякої недуги і відправив його домів Фарфель вернув успокоєний домів. Невдовзї потім виїхав до Одесси і там вступив до одного більшого шевського варстату на роботу. Побувши зо дві недїлї в Одессї почув себе Фарфель знов недобре і звернув ся до одеського лїкаря П. за порадою. Лїкар оглянув як слїд Фарфеля і сказав йому: „Ви при надії, добродію!" Ошоломлений словами лїкаря, звернув ся Фарфель до лїкаря-акушера. Та і той потрафив сказати те саме, додаючи, що Фарфель знаходить ся вже в третім місяци тяжи. Вість про небуденний случай миттю облетїла Одессу і заінтересувала всїх, а передусїм лїкарів, зпоміж котрих один, називском Х. звернув ся до Фарфеля і завіз його до Берлїна, де переведено на тім „надійнім мущині" операцію. — Фарфель — вільного стану, фізично дуже слабо розвинений, а й інтелїґенції у нього не більше як у ідіота.

¶ Покарана балакучість. Про забавну пригоду оповідають париські дневники: Судія переслухував сьвідка, котрий хотїв начати свої зізнаня від слів: мені здає ся... — „Прошу відповідати на мої питаня словами: так або нї. Що вам здає ся, то для суду є рівнодушне. Менї н. пр. здавало ся ще перед хвилею, що маю годинник при собі, а тимчасом пригадав я собі, що полишив його дома на нічнім столику. Прошу сказати отже се, що знаєте напевно". Сьвідка переслухано, видано присуд. розправа покінчила ся; судія пішов до дому. Жінка привитала його словами: „Що се стало ся, що ти так посилав по годинник? Чотирох людий було по него". Страшне підозрінє насуває ся судії: „Але ти його їм не видала?" — „Якраз першому, котрий прийшов. Казавесь йому прецїнь на доказ, що від тебе приходить, сказати, що ти полишив годинник на нічнім столику". На слїдуючій розправі був вже судія дуже маломовним...

¶ Самовбийства в Японії. В Японії панує справжня самовбийча манія й починає прямо перероджувати ся в недугу серед народу, бо скількість самовбийств росте з року на рік. В 1897. р. було самовбийств мужчин 4625, жінок 3033. 1898 р. виносили сї числа 5368 і 3331, в 1899: 5038 і 3334, в 1900: 5177 і 3256, в 1901: 5227 і 3355, а в 1902: 5413 і 3370. З пізнїйших лїт нема докладного звіту, але здасть ся скількість самовбийств ще збільшила ся. Самовбийча манія ширить ся особливо серед унїверситетської молодежи в Токіо. Одні кидають ся до водопаду Кеґо неподалїк Нікко, а другі в переконаню, що переносять ся до вічности в можливо найвеличавійший спосіб — кидають ся до кратера вулькана Асама.

¶ Реорґанізація мексиканської армії. Тимчасовий президент Мексика, Деля-Барра, дав власть ґенералови Авґерльова, до покликаня всїх визначнійших і заслужених та досьвідчених мужів мілїтаризму на спільну нараду в справі реорґанізації армії. Теперішну армію, звану „Памятка Діяза", рекрутовано з поміж кримінялїстів і розбишак. Постановлено не тільки піднести платню жовнїрів, але піднести також їх і морально. Служба в війську буде тревати два роки, з винагородою одного пеза на день (около 48 центів) для звичайних жовнїрів, а $1·25 до $1.75 для старшини. Реорґанізація армії є уважана полїтиками за дуже важний крок вперед, який запевнює спокій в краю оппарочий ся на довіру армії, котру піднесено економічно і морально. — А. Вала.

¶ Кілько предків має чоловік? Відповідь на се питанє містить ся в таблиці, находячій ся на гіґієнічній виставі в Дрезнї. Сказано там, що кождий чоловік має пару родичів, 2 пари дідів, 8 прадїдів 16 прапрадїдів. Після обчисленя, людина, що жиє в 1911. р., слїдячи дезять попередних своїх поколїнь, отже пр. до часів реформації, може виказати 1024 предків, котрі жили в тім часї. Сягнувши до часів Ісуса Христа, мусїло жити 18 міліонів людий, котрих стій оден чоловік може уважати за своїх предків. На тій таблиці є поміщена ґенеальоґія цісаря Вільгельма. Виказує вона однак, що вже в четвертім поколїню показує ся у него зменшенє предків; замість 16, має він лише 14 прадїдів. В 8-ім поколїню повинно би їх бути в теорії 256 а на таблиці є лише 116, в 12-ім поколїню замість 4096, є лише 275 звісних Гогенцолєрнів.

Що розказував мені столітний дідусь про Запорожців?

(За Еварницьким)

(Конець.)

— Як умирав козак у Січи, то там було окреме кладовище, там і хоронили його, а як умирав на зимовнику, то його хоронили або серед степу або на берегу річки або де в балці — де жив, там і ховали. А хоронили з усім козацьким убранєм: у кафтані, черкесці, сапянах, у шапці, ще й з оружєм. Трумни робили із соснини, дубини, вербини — в домовину вкладали іноді і фляшку з горівкою, а іноді ще й черепяну люльку. Отсе вмер козак. „А нумо, товариші, поставмо йому фляшку горівки у голови, бо покійник любив її!" Тай поставлять. Зверха насипали високу могилу, а поверх могили ставили каміяний хрест, зроблений самим покійником ще за життя. Отож і співають пісню:

„Що взяв козак за жіночку
Високую могилочку, зеленую долиночку".

— Так от, як воно діялось!
— Так іменно і діялось,
— А скажіть, дідуню, де вони ділись ті Запорожці?
— Де ділись Запорожці? Зійшли геть!
— А чогож вони зійшли геть?
— Не помирили ся, бачите, з царицею Катериною*), так вона і прогнала їх відсіля... Покозакували — покозакували собі тай подались геть.

„Ой пішли, пішли славні Запорожці
А не пішки, дубами;
А як оглянуть ся до славної Січи,
То вмиють ся слезами".

— А за щож їх цариця скасувала?
— Не так цариця, як той Потемка, Грицько Нечоса. Чули може, як собі нарід про се розказує?
— Ні, не чув, розкажіть, коли ласка.
— Приходить, бачте, якось до цариці Потемка тай каже: „Що ти є за цариця, як ти не знаєш своїх людий". — „Яких людий?" — „А онтих, що ні податків не платять, ні служби ніякої не роблять". — „Деж ті люди живуть?" — „Там і там". — „А як же вони прозивають ся? — „Запорожцями прозивають ся". Омкно стало цариці від сего. Давай їх до себе приклякати і в військо повертати; не зміркувала, бач, що вони військо і є. Повбирались Запорожці, понадівали на себе що найдорожше плаття, яке в них було, а зверха накинули що найпоганійше і поїхали до Петербурга. Приїхали там прямо в палату. Дивлять ся на них пани, а вони так чудно зодягнені, чудно й балакають; тільки й розмови в них: „еге" тай „ні". Погляд зовсім не людський, такий страшний, мов варом обкидає. У всіх голені голови, вуси аж на жупан звисають. — „Стрівайте! — каже цариця — я з них посьміюсь". От зараз і вийшла до них, а за нею уся двірня, самі пані та єнерали. — „Здорові були, Запорожці!" — „Здорова, наша вельможна матко!" — „Звідкіля ви, діти?" — „Із Низу, мамо". — „А деж той Низ?"**) — „Там, де кінчить ся верх!" — „Далеченько". — Бачить цариця, що хлопці не дурні, приказує зварити їм обід. Зварили їм обід, понаставляли усякої всячини, а вони дивлять ся на ту всячину тай кажуть: „Ні, мамо, ми такої страви не їмо". — „А якуж ви їсте?" — „У нас тетеря, риба та меди". — „Ну, варіть їм тетерю та рибу, ситіть меди". — Наварили їм тетері, наготовили риби, наляли меду. „Ну, сідайте обідати!" Помолились вони Богу, посідали за стіл, коли дивлять ся: за столом нема ложок. „Щож се воно таке? Дайтеж нам хоч одну ложку на всіх. Хиба у вас ідять жменями?" Принесли їм ложки, вони до тих ложок, а се ложки не ложки, завдовжки метра кожда. Сказав би киї? Так ні, не киї, а либонь таки ложки. Одному тільки отаманови положили ложку, а й та якась чудна; не з дерева, а вся зі срібла зроблена. — „Ну щож, будем їсти!" Випили по чарці, узялись за ложки. „Еге, панове — забалакали — як же сими ложками їсти? Держальця в них неабиякі маленькі". — „Та як? Давай годувати один другого через стіл". — „І то правда! Годуймо!" І так сидять та один другому через стіл і подає: ти сидиш проти мене, мені й подаєш, а я сиджу проти тебе, тобі й подаю. Ідять вони собі тай їдять, а цариця там десь ходить по комнатах. Ходила-ходила, а далі й каже: „Піду я, подивлю ся крізь двері, як то вони ідять". Пішла. А вони їдять, а один каже: „Що се воно, панове, за ложки такі?" — „Та сеж ті, що мати дітий годує та приговорює". — Здивувала ся цариця, відійшла собі геть.

Остались одні єнерали і князі, сьміють ся із Запорожців „І де се такий дурний народ родить ся?" питає один єнерал у другого по німецьки чи там по французьки. — „А де? у Хахляндії!"***)—відказує другий. — А Запорожці все те розуміють, бо вони хоч на вид прості собі були, на ріжних язиках вміли балакати. — „О-о-ой, кілько панів!" — заговорив один. — „А все розумні та великі" — підхопив другий. — „І де вони родять ся, пане-брате?" — спитав третій. — „Та де? У Петербурзі та в Москві!" — відказав четвертий. — „А де вмирають?" — гукнув пятий. — „На Камчатці і в Сибірі!" — рубнув шестий.

Повтікали тоді й єнерали, остались одні Запорожці. От попоїли вони, повставали зза стола, помолились Богу, подякували цариці; тоді як поскидали з себе верхні кожанки, то так усї хороми царські і засіяли від їх одежі. А тут якийсь як ударить в бандуру, як понеслись танцювати Запорожці, так аж усі двірські панни поприбігали й дивлять ся. Потім посідали на коний тай гайда у Січу. — „Ну, що? — питає Нечоса царицю — чудний народ?" — „Чудний!" — „Треба його скасувати!" — „Та треба!" От зараз посилає він кінного післанця у Січ. „Вислать мені стілько то людий — пише кошовому — я розсліджу, які у вас потреби, кілько у вас війська і чим воно держить ся". Ну щож? Вислати, так вислати!

Вислали одного чоловічка. Приїхав він у Петербург, зараз до Нечоси. Увійшов до него, привитав тай каже: „Ось тобі, батьку, цидулка від пана кошового!" — „Яка там цидулка?" — „А так, цидулка тай годі!" — „З ким ти прийшов?" — „А так, ні з ким, сам з собою!" — „А до кого прийшов?" — „Та до Грицька Нечоси". — „Що ти за дурак такий? Хиба там на Січи не було розумнійшого, що мені такого дурня прислали?" — „Та були, батьку, так розумнійших післали до розумних, а мене до тебе". — „Геть відсіля! — крикнув Потемка і вигнав його від себе... Тоді зібрав військо і пішов воювати Запорожців. Приїхав, давай скрізь копати вали, ставити гармати, ловити Запорожців. А вони собі сидять тай байдуже. Отсе випалить Нечоса із пушки, а вони позбирають кулі, понакладають на вози та йому назад і везуть: „Маєш, кажуть, більше буде!" Або нахапають у жмені бомб, розмахнуть ся та назад і шпурляють. „На — кричать — та не збавляй запасу"!

Ось яке собі народ про зруйнованє Січи розповідає. А таки її зруйнували, зруйнували, а край веселий степ широкий занапастили. Цариця роздала землю панам, а людий повернула у кріпаків. „Повертайте і робіть ними як до того царя, котрий буде на вторій службі".*) Почули отсе Запорожці тай кажуть: „Чогож ми тут будемо жити, щоб нам кров на кров іти, панове братя? Краще нам та під Турком служити". Сїли та за Дунай і подались. Уже після того схаменув ся Потемка та давай писати до них; аж трема нападами писав, усе підмовляв, щоб повернули ся назад. Давав їм і степи і луги і чотири лимани, щоб ловили рибу та справляли жупани. Так ні, кошовий відказав йому: „Ой спасибі тобі, Грицьку, та за твою ласку, що ми їли на Великдень гречаную паску..." Бач, добре вже він залив їм сала за шкуру.

— Ось які вони були!
— От такі й були! Хоч і сила не дуже велика, а боялись їх страшно.
— А деж ті, що пішли за Дунай?
— Та вернулись опять за кошового Осипа Гладкого; той знова перевів їх під Москаля. Коли чули, Потемка зібрав був Запорожців у чорноморське військо до війни з Турками; атаман Харко Чепіга повів їх опісля далеко в край кавказький над ріку Кубань. Там сидять вони й до сегодня, але се вже не ті колишні славні українські Запорожці, не ті степові орли...

Скінчив дідусь, похилив сиву голову і думками полинув у славну козацьку бувальщину...

*) Цариця Катерина II. казала зруйнувати Запорожську Січ в році 1775. Генерал-губернатором України був тоді князь Григорій Потемкин, що його Запорожці звали Нечосою.

**) Низом звав ся край при устю Дніпра пониже порогів, де саме жили Запорожці.

***) Москалі зовуть Українців глумливо хахлами.

*) Цар Александер II. зніс кріпацтво в р. 1861.

Не треба зважати на глум і насьмішки.

Одна молода миш дізнала ся, що її своячка вмирає і хоче з нею в останнє побачити ся. Своячка мешкала дуже далеко за горою, але мишка не зволікала й хвилинки і як-стій зібрала ся в дорогу. Се вона зробила добре, бо супроти хорого треба бути завсігди услужним і ввічливим.

Ще не перейшла й половини дороги, як вже втомила ся, і сївши край шляху, почала відпочивати, зітхаючи.

Се побачила дика качка і заговорила до неї. Небавом дізнала ся про все, а що її доброта мишки подобала ся, то захотіла помогти слабій животині. От і каже до неї:

— Я возьму зелену гильку у клюв, ти вхопиш ся її твоїми острими зубками і так перелетимо через гору до твоєї хорої своячки.

Мишка послухала ради і небавом летіли обі воздухами. Нараз зібрала ся десь ціла громада воробців. Вони почали літати довкола і кричати: „Що ти, дурна мишко, хочеш навчить ся такої штуки, як літанє? Дивіть! дивіть! вона хоче літати! І без крил! Но, но, яке то зарозуміле!"

Бідній мишці жаль стало, що так насьмівають ся з неї, і їй забагло ся оборонити себе від тих несправедливих закидів. Вона отворила писочок, щоби відповісти, але не сказала і слова, лиш крикнула проймаючо і полетіла стрімголов в долину, себ то на землю.

На щастє впала на стирту соломи, куди прилетіла небавом і дика качка. Вона потішала мишку, кажучи: „Най се буде тобі наукою на будуче! На таких, що насьмівають ся з нас, не треба зважати. Як вони не питають, чому ми робимо се або те, то і нам повинно бути байдуже, що вони глумлять ся. Наколи іно маємо пересьвідченє, що робимо добре і чесно, то сего нам досить. А тепер ходи, не зважай на дурнях, а рушай у дорогу!"

Внедовзі прибула мишка до хорої своячки. До кінця життя не забула науки, яку одержала від качки підчас своєї воздушної подорожи.

Суд за проповідь слова Божого рідною мовою.

В часописи „Рідний Край" ч. 19 і 20 за червень с. р. читаємо: В Каменці подільськім відбув ся дивний суд. Суджено подільського сьвященика о. Г. М. за те, що він учив школярів закона Божого рідною їх мовою, та давав їм і Євангеліє, переложене також українською мовою.

Ціла справа повстала на підкладі непорозуміня між сьвященником і учителем. Учитель Левицкий відбирав від учеників Євангеліє на рідній мові, яке роздавав ученикам о. Г. М., бив їх за те, а вкінці зробив донос на сьвященика за те, що він проповідує „сепаратизм". Вельми цікава є відповідь сьвященика на обвинуваченя, тому ми подаємо її в переводі з російської мови. „Длячого я викладав в школі закон Божий українською мовою, я вже достаточно вияснив в моїх зізнаннях з 2. мая 1911 року. Повторяю їх в коротці: викладати в українській мові, як рідній мові дитий-учеників, я повинен був, бо так наказують мені: і мій розум, і моя совість, і наука, і авторітет учених педагогів і Слово Боже; гл. Мат. X, 5—6, XV, 24, 26, XXVII, 45, XXVIII, 19; Корінт. XIV, 6—34; Римлян. IX, 2—4 і т. д. Подрібно о сім розказано мною в моїй статї під наголовком: „Російський Ґрайс" в ч. 266 української часописи „Рада" за 1910 рік. А тут я покличу ся ще лише на високо компетентний суд про се питане Академії Наук, який виразила вона (в своїй брошурі: „Объ отмѣнѣ стѣсненій малорусскаго печатнаго слова") так: Св. Письмо було (передтим, до знесеня заборони) доступне українському простолюдию виключно в церковно-славянській мові, або в великоруськім переводі, що рівнає ся тому, як би воно й зовсім не було доступне (гл. стор. 18). Про се говорять також такі педагоги, як Ушинський, Грінченко і инші. Се признав і Сьвятійший Синод, видавши Євангеліє на українській мові: очевидно се явило ся конечностю. Зізнаня сьвідків в сїй справі, як се видно із слідства, також ясно говорять, що навіть в простім і поки що темнім нашім народі лежить глубока сьвідомість конечности научуваня в церкві і в школі в рідній українській мові (гл. особенно зізнаня селян: Пант. Собчука, Фил. Карпова, Ксені Шеванюк, Акс. Шеванюка і инш.)

А прецінь же і сам розум говорить, що рідна мова все понятнійша і наука в ній успішнійша, як в мало зрозумілій мові, хочби й великоруській.

На сих основах, я після совісти говорю, що інакше, як в українській мові я учити не можу. Сьвященик (підпис) Село Пилява, на Поділю.

Перед такою твердою а чесною відповідю і найлютійший ворог мовкне. Нехай же добра слава буде йому нагородою за вірну любов до рідного слова й за тверду оборону прав того слова.

Книжки надіслані до редакції.

Давнє й нове. Друге побільшене виданє збірки „Мій Ізмараґд". Поезії Івана Франка. (Писаня Івана Франка. V.) У Львові, 1911. Накладом Українсько-руської Видавничої Спілки, зареєстрованої спілки з обмеженою порукою у Львові. Сторін X+268. Ціна 3 Кор. (опр. 3 К. 40 сот.). — **Зміст:** Переднє слово. Передмова до збірки „Мій Ізмараґд". — I. Замісь прольоґа (Святовечірна казка). — II. **Поклони:** 1. Мамо природо! 2. Поет мовить. 3. Україна мовить. 4. Рефлексія. 5. Сідоглавому. 6. Як би. 7. Декадент (В. Щуратови). 8. Моїй не моїй. 9. Спомин. 10. Неназваній Марії. 11. До Музи (сонет). 12. Честь творцеви твари. — III. Паренетікон: 1. Коли обід хтось славний зготував. 2. Не слїд усякого любити без розбору. 3. Не такого посту хоче Бог від нас. 4. Як у хвилї сумніву та муки. 5. Богач (1—3). 6. Серцем молив ся Мойсей. 7. Гнїв, се огонь. 8. Немає друга понад мудрість. 9. Себе самого на перед. 10. Хоч хто і сто лїт проживе. 11. Хоч від хлїба здержусь. 12. Як сережки золотії. 13. Поворож менї, Циганко. 14. Здоров, Степане! 15. Не високо мудруй. 16. Годуй гадюку молоком. 17. Як проміняєте гарний цвіт. 18. Як лямпа розбита. 19. Хто тому шкодить. 20. Ворог батько, ворог мати. 21. Як пчола, що цвітам фарби. 22. Хто лиш квітки в житю збира. 23. Богацтво злом не є. 24. Як риба без води. 25. Хто в першій житя четвертинї. 26. Не хвали ся родом своїм. 27. Инша слава сонцю. 28. Як маю вірити тобі. 29. Нема чоловіка, в котрого. 30. Коли побачиш праведного в муках. 31. На те птахам крила. 32. І се треба, брате, в повинність вмінити. 33. Сам лицемірствує з собою. 34. Як сад зарослий хабазами. 35. Анастасій Синаїт говорить. 36. Вразуми мя, жив буду. 37. О чоловіче, коли спиш, чи чуєш. 38. Хто славу сьвіта осягнув. 39. Отцї святі отак заповідають. 40. Так говорить стародавня повість. 41. Строфи (1—50). — IV. **Притчі:** 1. Притча про житє. 2. Притча про віру. 3. Причта про любов. 4. Притча про красу. 5. Притча про приязнь. 6. Притча про вдячність. 7. Притча про покору. 8. Притча про правдиву вартість. 8. Притча про нерозум. 10. Притча про радість і смуток. 11. Притча про піст. 12. Притча про смерть. 13. Притча про рівновагу. 14. Притча про захланність. 15. Притча про сїянє слова божого. — V. **Леґенди:** 1. Арот і Марот. 2. Указ проти голоду. 3. Побіда. 4. Св. Доместика. 5. Святий Селедій. 6. Леґенда про вічне житє. 7. Два чуда св. Николая: а) Чудо з ковром, б) Чудо з утопленим хлопцем. 8. Рука Івана Дамаскина. 9. Фуль, цар єгипетський. 10. Зороастрова смерть. — VI. **По селах:** 1. На Підгірю села невеселі. 2. В шинку шумить, в шинку гуде. 3. В ранцї рано по селї. 4. З разу сварили ся. 5. Того рана з криком, шумом. 6. Ворожка мовить. 7. Іде Пазюк від ворожки. 8. Ой, ой, метушня і трівога в селї. 9. Три недїлї вже кум у арештї сидів. 10. На пастівнику. — VII. **До Бразилії:** 1. Лист до Стефанї. 2. Коли почуєш, як в тишинї нічній. 3. Два панки йдуть по при них. 4. Гей розвіллялось ти, руськеє горе. 5. Лист до Бразилії. — VIII. **Із злоби дня:** 1. На зорі соціялістичної пропаґанди. 2. Дума про Маледикта Плосколоба. 3. Дума про Наума Безумовича. 4. Воронїзація. 5. Дрогобицька філянтропія. 6. Русинам фаталїстам. 7. „Нове Зеркало". 8. Сучасний лїтопис (1884 р.). 9. Українсько-руська студентська мандрівка лїтом 1884 р. 10. Панї Февросія. 11. Женщина. 12. О. Люнатикови. 13. Вольні вірші (I—III). 14. Блюдите ся біса полуденнаго. 15. Многонадїйний. — IX. **Гимни й пародії:** 1. Національний гимн (Не пора). 2. Пісня руських хлопів радикалів. 3. Січовий марш. 4. Де єсть руська вітчина. 5. Марш галицько-руських „твердих". 6. Новітні гайдамаки.

КНИЖКИ

котрі можна дістати в друкарні „Свободи":

	цнт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники організують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Житє, зарібки, організації і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Народний рух астр.-угор. Русинів	15
Оповіданє про Алї Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповідання про заздрих богів	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релїґійні вірованя	20
Русько-англійський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Унія в Америції	20
Які то є люди на земли. з 20 образ.	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Друки.

Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Поманик за померших	10
Папері листові з вінєтами, оден.	2

Молитвенники і книжки богослужебні та релїгійні.

Звичайна оправа.

Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хліб душі	60
Хліб душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Збірник Церковний, малий	70
Збірник Церковний, мал. лат. бук.	70
Молитвенник, галицкий	66
Псалтир, малий	1.20
Сокровище Души	80
Збірничок	55
Збірничок найкрасших пісень цер.	10
Ангельский хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. І.	25
Ангельский хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог Надежда Моя	2.00
Хліб Души	1.80
Хліб Души, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.30
Друг Души	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими бук.	1.80
Збірник	1.90
Збірничок	1.30

Замовленя належить висилати на адресу:

SVOBODA,

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Цїни і правила оголошень в „Свободі".

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціяльної тарифи, яку інтересовані дістануть на жадане листовно.

1-ий, 2-ий або 3-ий разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинги брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно оден раз в рубриці „Рух в Відділах Р. Н. Союза".

ОГОЛОШЕНЯ ПРЕДСТАВЛЕНЬ ТЕАТРАЛЬНИХ І БАЛЇВ по 2 центи від слова для брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств неналежачих до Р. Н. Союза по 4 центи від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменше 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і иньші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошене адреси 25 цнт.

2) Належитість за всяке оголошене мусить бути прислана з гори та в цілости. В противнім разі оголошене безуслівно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками.

3) Кожде оголошене мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім воно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає ніякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або з ким зле обходжено-б ся в тій фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошенє несовісної фірми; кромі сего редакція доложить всїх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошенє, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дійсно зможуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда. Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошенє.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній стороні паперу.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає ніяких поквітовань.